

Najaarsnota bij de begroting 2012
van de
gemeente Groningen

Gemeente Groningen
Bestuursdienst
Waagstraat 1
Postbus 20001
9700 PB Groningen
Website gemeente Groningen: www.groningen.nl
E-mail: bestuursdienst@bsd.groningen.nl

7 Oktober 2011

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
1. MEERJARENBEELD EN DEKKING	11
1.1 MEERJARENPECTIEF	11
2. PROGRAMMAPLAN	16
PROGRAMMA 1: WERK EN INKOMEN	18
PROGRAMMA 2: ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID	22
PROGRAMMA 3: JEUGD EN ONDERWIJS	24
PROGRAMMA 4: WELZIJN GEZONDHEID EN ZORG	27
PROGRAMMA 5: SPORT EN BEWEGEN	30
PROGRAMMA 6: CULTUUR	31
PROGRAMMA 7: VERKEER	33
PROGRAMMA 8: WONEN	35
PROGRAMMA 9: ONDERHOUD EN BEHEER OPENBARE RUIMTE	37
PROGRAMMA 10: VEILIGHEID	39
PROGRAMMA 11: STADHUIS EN STADJER	40
PROGRAMMA 12: BEDRIJFSVOERING	42
PROGRAMMA 13: OVERIG	44
3. WEERSTANDSVERMOGEN	45
PARAGRAAF 3 WEERSTANDSVERMOGEN	45
4. BIJLAGEN	71
BIJLAGE 1: UITGANGSPUNTEN VAN ONS COLLEGEPROGRAMMA.	73
BIJLAGE 2: BELEIDSMATIGE EN FINANCIËLE CONSEQUENTIES BIJ HET EVENTUEEL STOPZETTEN VAN GROTE PROJECTEN	74
BIJLAGE 3: INZET VEILIGHEIDGELDEN VOOR 2012	78
BIJLAGE 4: EXTRA BELEIDSMIDDELEN	79

INLEIDING

Hierbij ontvangt u de gemeentebegroting 2012, met onze beleidsmatige en financiële voorstellen voor de komende jaren. Bij het opstellen van deze begroting stonden we voor lastige afwegingen. De gevolgen van de economische recessie zijn fors, het rijk bezuinigt en de (economische) toekomst is onzeker. Juist in deze omstandigheden willen wij vasthouden aan de vijf centrale uitgangspunten van ons collegeprogramma:

- *Solidaire stad, waarin iedereen mee doet.* We willen dat iedereen mee blijft doen. De gevolgen van bezuinigingen mogen nooit eenzijdig bij bepaalde groepen terecht komen; solidariteit is ons uitgangspunt;
- *Aantrekkelijke stad.* We willen de aantrekkingskracht van de stad behouden en versterken. Hoe meer we te bieden hebben hoe beter de voorwaarden voor economische, sociale en culturele vitaliteit;
- *Betrokken stad.* We willen dat mensen zich betrokken voelen. Betrokken bij elkaar, bij de buurt, bij de stad;
- *Duurzame stad.* We willen dat Groningen zo duurzaam mogelijk wordt en doet. We geven duurzaamheid een prominente plek in al ons beleid;
- *Efficiënte stad.* We moeten efficiënter werken. Dat is extra belangrijk nu we het met minder geld moeten gaan doen.

Moeilijke omstandigheden

De begroting 2012 is tot stand gekomen in moeilijke omstandigheden; waarvan we bovendien verwachten dat die nog wel een aantal jaren zullen aanhouden.

Gevolgen economische recessie

De economische recessie heeft grote gevolgen voor de gemeente. De twee belangrijkste zijn: 1) De stagnerende woningmarkt en grondverkopen, en het uitblijven van nieuwe ontwikkelingen, waardoor we onze investeringen (met name in grond) veel minder snel terugverdienen dan we dachten; 2) Het groeiend aantal stadigers dat een beroep moet doen op een bijstandsuitkering.

Kabinetsbeleid

Het kabinet bezuinigt fors. Wat ons als gemeente vooral raakt, zijn de bezuinigingen op het veiligheidsbeleid en de maatregelen rond een aantal specifieke regelingen en uitkeringen rond mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt (Wsw, Wajong, Wwb, Wij), die opgaan in één nieuwe Wet werken naar vermogen. De Wet werken naar vermogen leidt tot een overheveling van verantwoordelijkheden voor genoemde doelgroepen naar de gemeente. Ook worden de komende jaren diverse taken uit de AWBZ en de jeugdzorg overgeheveld naar de gemeente. Wij willen deze taken in samenhang bezien met de Wet werken naar vermogen. Die overhevelingen vinden wij in principe prima maar door de ermee gepaard gaande bezuinigingen wordt het echter wel heel moeilijk om onze nieuwe taken op een verantwoorde manier uit te voeren. We verwachten tekorten op deze beleidsterreinen en ook een toenemend beroep op de bijstand.

Extra onzekerheid

Extra complicerend is dat de omvang van gevolgen van de economische recessie en de rijksbezuinigingen voor een belangrijk deel ook nog eens erg onzeker is.

Ons antwoord

In tijden van verschraling en bezuiniging bestaat het risico dat de gevolgen ervan vooral de meest kwetsbaren in de samenleving raken. Dat willen we in Groningen heel nadrukkelijk niet. We maken daarom extra geld vrij om dat te voorkomen.

Dat extra geld willen we onder andere inzetten om voorzieningen die door rijksbezuinigingen te veel zouden verschromen op peil te houden. Ook zullen we een aantal eerder door onszelf voorgenomen bezuinigingen niet doorzetten.

Ten tweede vinden we het juist onder de huidige omstandigheden belangrijk om te blijven werken aan een sterke, aantrekkelijke en duurzame stad.

Ten derde maakt de huidige financiële onzekerheid het noodzakelijk onze reserves te vergroten.

Samengevat:

- Zorgen voor een sociale stad, met extra aandacht voor de meest kwetsbare stadjes
- Blijven werken aan een aantrekkelijke, sterke, en duurzame stad
- Financiële buffers versterken.

Verderop kunt u lezen waartoe deze keuzes hebben geleid. Daaraan voorafgaand schetsen we eerst het financieel perspectief, dat de kaders biedt waarbinnen we onze ambities gestalte moeten geven.

Financieel perspectief

Meerjarenbegroting

Onze begroting is een meerjarenbegroting. Dat betekent dat we investeringen en uitgaven steeds voor de komende jaren begroten. Met deze systematiek krijgen we eventuele toekomstige knelpunten op tijd in beeld. Ook kunnen we tijdig geld reserveren voor toekomstige uitgaven.

In de ontwerpbegroting 2012 hebben wij het Meerjarenbeeld 2012-2015 getoond. We hebben het meerjarenbeeld voor deze najaarsnota geactualiseerd op basis van aanvullende informatie over de ontwikkeling van de algemene uitkering (septembercirculaire 2011) en ontwikkelingen bij diensten.

Actueel meerjarenbeeld

Ten opzichte van de ontwerpbegroting is het meerjarenbeeld verslechterd. In de periode tot en met 2014 is er 15,4 miljoen euro minder ruimte in het meerjarenbeeld. Vanaf 2015 is sprake van een structurele verslechtering van 9,3 miljoen euro.

In totaal hebben we in het financieel meerjarenbeeld over de periode 2012-2014 incidentele ruimte van 45,2 miljoen euro. Vanaf 2015 vertoont het meerjarenbeeld een positief saldo van 16,8 miljoen euro. Deze ruimte ontstaat door het bezuinigingspakket van 42,5 miljoen euro, dat in het meerjarenbeeld is verwerkt. Dit pakket is in 2010 door uw raad vastgesteld. Aanvullend hierop stellen we in ons actuele meerjarenbeeld voor om nog 2,5 miljoen te bezuinigen, tot een totaal dus van 45 miljoen.

Naast de 45,2 miljoen euro uit het meerjarenbeeld 2012-2014 van, hebben we nog 41,7 miljoen aanvullend beschikbaar. Tezamen is er dus 86,9 miljoen euro beschikbaar. Verderop in de najaarsnota doen we een voorstel voor de verdeling hiervan. Een deel van dit geld zetten we in om onze financiële risico's te borgen, het overige deel willen we bestemmen voor nieuwe beleidsinhoudelijke keuzes.

Een aantal voorstellen werken ook na 2014 door in het meerjarenbeeld. Het gaat om:

ICT investeringen;

Groot onderhoud;

De jonge onderzoekers;

4^e kindertuin;

Terugnemen bezuinigingstaakstelling tarieven.

Dit verlaagt de structurele ruimte in het meerjarenbeeld met 3,4 miljoen euro tot 13,4 miljoen euro.

Weerstandvermogen

In de rekening 2010 was de ratio van het weerstandsvermogen volgens de nieuwe systematiek nog 0,65. In de voorjaarsbrief hebben we aangegeven dat we circa 40 miljoen euro nodig dachten te hebben voor het versterken van het weerstandsvermogen.

Het uitgangspunt in ons collegeprogramma is, dat we in deze collegeperiode streven naar een ratio van het weerstandsvermogen van 0,8. Uit de actuele berekening van het weerstandsvermogen blijkt dat een aanvulling van 23 miljoen euro nodig is om dit te bereiken.

We realiseren deze aanvulling door in het weerstandsvermogen rekening te houden met de waarde van onze aandelen Enexis. Daarvoor is het van belang dat de provincie bereid is op enig moment onze aandelen in Enexis over te nemen. Die aandelen vormen zodoende een reserve. Daarnaast voegen we in de jaren 2012-2014 jaarlijks 3 miljoen euro toe aan de reserve grondzaken.

De ratio van ons weerstandvermogen komt in 2012 daardoor op 0,84. Op langere termijn willen we toegroeien naar een ratio van 1.

Borging risico's

Naast het versterken van het weerstandsvermogen, nemen we ook maatregelen die ons risicoprofiel verlagen. De belangrijkste risico's betreffen:

- Grondexploitaties
- Parkeergarages
- Onze uitgaven aan uitkeringen (wet Buig) en de taken die we uit moeten voeren in verhouding tot het budget van de voorgenomen decentralisaties (o.a. Wet Werken naar vermogen).

Risico's grondexploitaties

Door de stagnatie op de woningmarkt en uitblijvende verkopen van bedrijfsterrein, verdienen we onze investeringen in grond veel minder snel terug dan verwacht. De belangrijkste projecten in dit verband zijn Meerstad, Westpoort en Europark.

Voor deze projecten hebben we de opbrengstprognoses voor de eerstkomende jaren naar beneden bijgesteld. We bestemmen hiervoor 6 miljoen euro.

Parkeergarages

Direct samenhangend met de vertraagde ontwikkelingen op Ciboga is de exploitatie van de Boterdiepen Circusgarage. De exploitatie van deze parkeergarages loopt fors achter bij de verwachtingen. Dit is de belangrijkste oorzaak van het jaarlijkse tekort van het parkeerbedrijf. Voor de komende vijf jaar is extra geld nodig om het tekort van het parkeerbedrijf op te kunnen vangen. We stellen hiervoor 10 miljoen euro beschikbaar.

Extra uitgaven aan uitkeringen

De economische recessie leidt tot een toenemend beroep op de bijstand. Hoe de economie zich zal ontwikkelen weten we niet. Dat geldt dus ook voor het aantal uitkeringsgerechtigden. Daar komt bij dat we ook ten gevolge van de eerder genoemde decentralisaties, de afbouw van de gesubsidieerde arbeid en bezuinigingen extra instroom in de bijstand verwachten.

Recent is het voorlopige budget gebundelde uitkering WWB 2012 bekendgemaakt. Dit levert voor Groningen een onverwachte tegenvaller op van 7,6 miljoen euro. Dit komt bovenop het in de begroting 2012 opgenomen tekort van 6,2 miljoen euro. Het extra tekort wordt veroorzaakt door een lager aandeel dan waarmee we in de begroting 2012 rekening houden. De precieze financiële effecten, met name het effect op de bijstandsuitgaven, kunnen we nog niet goed inschatten, omdat we nog geen inzicht hebben in de landelijke verdeelmaatstaven.

Het nu bekend gemaakte budget wordt in het voorjaar van 2012 nader bepaald en in het najaar definitief vastgesteld.

In het weerstandsvermogen houden we rekening met een groot deel van het risico op een groter tekort. Wanneer zich daadwerkelijk een groter tekort voordoet, dient het weerstandsvermogen als achtervang. Het weerstandsvermogen ligt momenteel boven het gewenste niveau van 0,8. Daarmee zijn we in staat dit risico op te vangen.

Betere risicobeheersing

Tegelijk met het creëren van extra buffers, werken we ook aan het verbeteren van de risicobeheersing. Daaraan gaan we meer aandacht besteden, onder andere door de risico's doorlopend in beeld te brengen om er zo vroeg mogelijk op in te kunnen spelen. Daarnaast zoeken we samen met de provincie naar een manier om ons risicoprofiel bij grote projecten te verlagen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een financieringsconstructie met de provincie via de BNG. Hierdoor kunnen we een mogelijk rentevoordeel inzetten als buffer binnen projecten.

Second opinion impact en risico's

De financieel-economische situatie in Nederland is de komende jaren onzeker. Met de hiervoor beschreven maatregelen denken wij die onzekerheid voor onze gemeente voldoende te hebben verminderd om door te kunnen gaan met de uitvoering van ons beleid, zoals we dat hieronder beschrijven. Daarbij realiseren wij ons dat onze beleidsambities stevig zijn, zeker als we daarbij ook de voorgenomen investeringen in tram, Meerstad, Forum en Zuidelijke Ringweg betrekken. Wij hebben er vertrouwen in dat we die projecten goed en verantwoord kunnen realiseren. We merken echter dat niet iedereen daar in dezelfde mate van overtuigd is. Daarom willen wij externe deskundigen verzoeken om nog eens goed te kijken naar de operationele en financiële impact en risico's van onze plannen. We willen de second opinion in de loop van 2012 aan uw raad aanbieden.

Tot zover de informatie over de borging van de financiële risico's. Het overige deel van de nieuw beschikbare middelen willen we inzetten voor beleidsinhoudelijke maatregelen. De belangrijkste beschrijven we hieronder.

De stad leefbaar en sociaal houden

Wij kiezen met overtuiging voor een samenleving waarin ruimte is voor individuele ontplooiing en waarin we kwetsbare groepen beschermen. Juist in de huidige omstandigheden willen we daar extra geld voor vrijmaken.

Goed onderhouden stad met leefbare en veilige wijken

We willen een goed onderhouden stad met leefbare en veilige wijken. Daarom investeren we in woningen en voorzieningen, maar ook in een schone en hele leefomgeving, in buurtconciërges, jongerenwerkers, enz.

Om de stad op orde te houden, is op gezette tijden groot onderhoud nodig aan bijvoorbeeld straatlantarens, bruggen, kademuren en wegen. Daarvoor is meer geld nodig dan we eerder begrootten. Daarom vergroten we ons jaarlijkse budget voor groot onderhoud met 1,3 miljoen euro. Voor de noodzakelijke vervanging van het Herewegviaduct zetten we alvast 10 miljoen euro opzij. Voor een grote opknopbeurt van de woonschepenhaven stellen we 5 miljoen beschikbaar. Ook is er extra geld voor verkeersmaatregelen in de wijken en veilige schoolomgevingen.

Een prettige buurt, met betrokken bewoners verkleint de kans op overlast en onveiligheid. Het rijk stopt met ingang van 2012 met het beschikbaar stellen van geld voor deze preventieve veiligheidsaanpak. Wij hechten er echter wel veel waarde aan. Daarom compenseren we de rijkskorting op het veiligheidsbudget van 2,1 miljoen euro nagenoeg volledig.

Integraler Wmo-beleid

Met de eerder genoemde decentralisaties krijgen gemeenten op het sociale domein een grotere verantwoordelijkheid. De decentralisaties gaan echter ook gepaard met forse bezuinigingen, waarvan de effecten ook nog eens 'gestapeld' bij sommige groepen terecht kunnen komen. Dit vraagt om extra aandacht in ons armoedebeleid.

Tegelijkertijd speelt een inhoudelijk veranderingsproces in de Wmo: de kanteling. Kort gezegd komt het erop neer dat niet de claim (het *recht van de burger*) uitgangspunt is, maar de *plicht van de gemeente* om alle burgers in staat te stellen maatschappelijk te participeren en belemmeringen dus te compenseren.

De taakuitbreiding en de kanteling vragen om een ingrijpend andere organisatie van zorg en ondersteuning. Daartoe gaan we, in intensief overleg met betrokken zorgverleners en arbeidsconsulenten vanuit samenhang de kanteling in het WMO beleid en het nieuwe armoedebeleid vormgeven.

Op dit moment is een bezuiniging op de WMO niet reëel. Gezien deze grote opgaven, willen we flexibiliteit creëren in ons Wmo-beleid. Daarom willen we een eerder voorgenomen bezuiniging van 1,9 miljoen grotendeels terugnemen. Hiervoor stellen we 1,7 miljoen beschikbaar.

Extra werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt

We willen dat iedereen meedoet. Omdat het participatiebudget vermindert, zijn wij genoodzaakt de gesubsidieerde arbeid af te bouwen. We doen dat gefaseerd en verantwoord. Met onze nieuwe uitstroombanen en participatiebanen houden we meer stadjs actief. Samen met betrokken werkgevers maken we een plan om 200 gesubsidieerde banen duurzaam regulier te maken. Het gaat hier om banen die cruciaal zijn voor instellingen en voorzieningen in onze stad. Daarnaast proberen we samen met werkgevers meer werkgelegenheid te creëren voor de onderkant van de arbeidsmarkt. In onze toekomstige participatie- en re-integratiebeleid speelt iederz een centrale rol. Onder meer door de rijkskortingen op de Wsw-bijdragen, verwachten we voor iederz in 2012 een subsidietekort van 7,5 miljoen euro, dat verder oploopt in de jaren erna. Aanvullend op onze eerdere bijdragen is voor 2012 nog 3,8 miljoen nodig. Dit willen we nu beschikbaar stellen.

Nieuw armoedebeleid

Om te voorkomen dat de bezuinigingsmaatregelen de kwetsbaren onevenredig hard raken, starten we een nieuw armoedebeleid, nadrukkelijk gericht op gezinnen. Eén op de zeven kinderen in onze stad leeft in armoede. Onze strategie is erop gericht fundamentele en duurzame veranderingen in de levens van deze mensen te bewerkstelligen, bijvoorbeeld door het verkrijgen van werk, het oplossen van schulden of het inzetten van opvoedingsondersteuning.

Het rijk heeft de criteria voor het lokaal inkomensbeleid aangescherpt. We mogen mensen ondersteunen met een maximum van 110% van het minimum inkomen. Onze regelingen zijn ruimer. We denken dat we het tekort dat ontstaat door de rijksbezuiniging niet geheel kunnen oplossen met het bijstellen van ons beleid. Daarom compenseren we een deel van de korting met eigen middelen. Ook stellen we extra geld beschikbaar om de wachtlijsten in de schuldhulpverlening te verkorten.

Wij willen voorkomen dat asielzoekers op straat komen te staan of - noodgedwongen - in de illegaliteit geraken. Voor noodopvang van asielzoekers en hun kinderen stellen we in 2012 265 duizend euro extra beschikbaar.

Eerder voorgenomen bezuinigingen niet uitvoeren

Op terreinen waar we rijkskortingen zo ongewenst vinden dat we die zelf (deels) compenseren, willen we niet zelf ook bezuinigen. Een aantal eerder aangekondigde bezuinigingen voeren we niet uit. Het markantste voorbeeld hiervan is de hierboven al genoemde bezuiniging op de Wmo. Een ander voorbeeld is dat we onze subsidie aan De Jonge Onderzoekers niet geheel stopzetten. We willen een vorm van techniekeducatie in onze stad overeind houden en hebben daarom een deel van de bezuiniging teruggedraaid.

Blijven investeren in een aantrekkelijke, sterke en duurzame stad

De kracht van Groningen schuilt voor een belangrijk deel in onze aantrekkelijkheid als culturele en innovatieve kennisstad. Daar willen we niet op inboeten.

Een aantrekkelijke, culturele, innovatieve kennisstad

Groningen is het bruisende culturele centrum van Noord-Nederland en dat willen we zo houden. We willen dat Groningen tot de top-5 van Nederlandse cultuursteden behoort. We vinden het belangrijk dat alle Stadjs kunnen meedoen aan culturele activiteiten. Cultuur zien wij niet als 'luxe', maar als onmisbare bouwstenen van een vitale, verdraagzame en economisch gezonde samenleving.

Waar rijksbezuinigingen ons op deze terreinen raken, zoeken we naar compensatie uit eigen middelen. We willen 2 miljoen euro beschikbaar stellen voor de cultuursector. Onze positie als kennisstad versterken we met extra inzet voor het met de kennisinstellingen ontwikkelde programma Healthy Ageing (Akkoord van Groningen), een belangrijk speerpunt in ons economisch ontwikkelingsbeleid. Stadjs dagen we uit om met creatieve plannen te komen voor (tijdelijke) activiteiten op het Suikerunieterrein. En we gaan aan de slag met de praktische uitvoering van ons Masterplan Groningen Energieneutraal.

Goed en gezond onderwijs

Bij de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in 2010 hebben wij het nieuwe bestuur een te magere 'bruidsschat' meegegeven, zo blijkt uit recent onderzoek. Daarom stellen wij voor nu 4,6 miljoen euro aanvullend te verstrekken.

We trekken ook extra geld uit voor natuureducatie (kinderwerktuinen) en frisse schoollokalen.

Blijven investeren in grote projecten

We versterken de economische kracht van Groningen met grote projecten, zoals het Forum, de tram, Europapark, de aanpak van de Zuidelijke ringweg. Daarmee houden we de stad vitaal en we lokken vernieuwingen en investeringen van anderen uit. Het geld voor deze investeringen is in de achterliggende jaren allemaal geregeld.

Bij het debat over de voorjaarsnota heeft uw raad gevraagd om inzicht in de beleidsmatige en financiële gevolgen van het eventueel stoppen met deze projecten. Hierover informeren wij u in bijlage 2 die u bijgaand aantreft. Onze keuze is om door te gaan met de in gang gezette grote projecten. De belangrijkste reden daarvoor is dat stoppen betekent dat de positieve effecten van de projecten voor de stad niet optreden. Stoppen zou zeer onverstandig zijn, omdat we juist nu de stad aantrekkelijk en sterk moeten houden. Die aantrekkingskracht valt of staat met een goede bereikbaarheid, met kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen, een bruisende binnenstad en een goed woonklimaat. Door daarin te blijven investeren kunnen we direct de vruchten plukken van economische groei wanneer die zich voordoet. Uiteraard verschilt de situatie per project, maar stoppen leidt noodzakelijkerwijs ook tot afboekingen van reeds gedane investeringen, waar dus niets meer voor terugkomt. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de bijlage.

In de discussie over onze grote projecten klinkt ook de vraag of we als gemeente wel voldoende zijn toegerust om deze projecten - en dan ook nog deels tegelijkertijd - operationeel en financieel adequaat te managen. Deze vraag is opgenomen in de opdracht voor de eerder genoemde 'second option'.

Een efficiënte en burgergerichte gemeentelijke organisatie

Bijna de helft van de bezuinigingen willen we behalen door efficiëncymaatregelen in de eigen organisatie. We denken dat dat kan, onder andere met moderne ICT. Daarbij moeten we voortdurend aandacht blijven houden voor het ingezette proces van organisatie- en cultuurverandering, waarvoor soms extra investeringen nodig zijn. In de begroting brengen we die in beeld. We investeren ook in betere communicatie met de stad. We gaan meer doen aan burgerparticipatie en er is extra geld beschikbaar voor het verder ontwikkelen van de wijk-websites op de website van de gemeente.

Woonlasten

In 2011 is een begin gemaakt met het vergroten van het verschil in de afvalstoffenheffing tussen één- en meerpersoonshuishoudens. In 2012 maximeren we dit verschil. De tarieven voor de afvalstoffenheffing gaan in 2012 omlaag.

De verlaging van de afvalstoffenheffing leidt tot een verlaging van de woonlasten in 2012 met 6,90 euro ten opzichte van 2011. In onderstaand overzicht staan de woonlasten voor 2011 en 2012 op een rij.

Woonlasten*	2011	2012	Totaal
OZB	18,00	-	18,00
Rioolheffing	2,90	-	2,90
Afvalstoffenheffing	- 15,90	- 6,90	- 22,80
Totaal effect per jaar	5,00	- 6,90	- 1,90

(*) De nominale stijging is buiten beschouwing gelaten.

Tot slot

Zoals we hiervoor al opmerkten is de begroting voor 2012 tot stand gekomen in moeilijke omstandigheden, met grote financiële onzekerheden voor de komende jaren. Als college denken we dat we erin geslaagd zijn een goed evenwicht te vinden in de verschillende soorten maatregelen die nodig zijn. We bezuinigen fors, maar dat doen we om onze stad sterk en sociaal te houden. We hebben voldoende gereserveerd voor de noodzakelijke investeringen in onze grote structuurversterkende

projecten. Bovendien zijn we erin geslaagd om voor onze kwetsbaarste stadgers en onze dierbaarste ambities met eigen geld en inzet extra beschutting te realiseren tegen de kille wind uit Den Haag.

Groningen, 7 oktober 2011

Burgemeester en wethouders van Groningen

1. MEERJARENBEELD EN DEKKING

1.1 MEERJARENPECTIEF

In de ontwerpbegroting 2012 hebben wij het Meerjarenbeeld 2012-2015 getoond. We hebben het meerjarenbeeld voor deze najaarsnota geactualiseerd naar aanleiding van aanvullende informatie over de ontwikkeling van de algemene uitkering (septembercirculaire 2011) en ontwikkelingen bij diensten.

De ontwikkeling in het financieel meerjarenbeeld is als volgt:

	2011	2012	2013	2014	2015
Meerjarenbeeld Voorjaarsdebat 2012	9.037	10.345	17.431	24.289	31.242
Ontwikkelingen:					
1. Algemene uitkering (meicirculaire 2011)		1.440	922	258	-3.936
2. Rente effecten		-940	-1.237	-1.187	-1.226
3. Invoering biometrie in reisdocumenten		71	71	71	71
Stand Ontwerpbegroting		10.916	17.187	23.432	26.152
Ontwikkelingen:					
4. Algemene uitkering (septembercirculaire 2011)		-2.730	-2.322	-1.177	-1.917
5. Gedeeltelijke vrijval reserve Microsoft licenties		170	170	170	170
6. Vrijval bijdrage regio Groningen-Assen		116	116	116	-43
7. Wetswijziging WWB/ WIJ		-291	0	0	0
8. Aanpassing aanvullende bezuinigingen		-3.000	-4.425	-7.525	-7.525
9. Aanpassing extra beleid bijzonder bijstand		1.750	1.750	1.750	0
Saldo meerjarenbeeld begroting 2012	9.037*	6.931	12.476	16.766	16.837

* De begroting 2011 sloot met een positief saldo van 9,037 miljoen euro. In de begroting 2012 zetten we dit positieve saldo in.

Het meerjarenbeeld is verslechterd ten opzichte van het meerjarenbeeld dat is gepresenteerd bij het Voorjaarsdebat 2012. Tot en met 2014 in totaal met 15,9 miljoen euro. In 2015 verwachten we daarentegen een structureel voordeel van 16,8 miljoen euro. In onze collegeperiode 2011-2014 is er vanuit het meerjarenbeeld incidenteel 45,2 miljoen euro beschikbaar. De ontwikkelingen lichten we hieronder toe.

Toelichting ontwikkelingen

1. Algemene uitkering (meicirculaire 2011)

Bij de meerjarenbegroting 2012-2015, dat is gepresenteerd bij de voorjaarsbrief 2011, hebben we een inschatting gemaakt wat de hogere accessen, het niet invoeren van de behoedzaamheidsreserve en de extra groei van de stad (ontwikkeling van de uitkeringsbasis) ons meerjarig opleveren. Op basis van de meicirculaire 2011 kunnen we de werkelijke bedragen hiervoor opnemen in het meerjarenbeeld 2012-2015. Hieronder worden enkele specifieke onderdelen behandeld uit de meicirculaire 2011.

Op basis van de meicirculaire blijkt dat het Rijk uitgaat van een snellere stijging van de uitkeringsbasis dan verwacht. Op het onderdeel bijstandsonvangers verwacht het Rijk een stijging van 339 duizend bijstandsonvangers in 2011 naar 380 duizend bijstandsonvangers in 2016. In de circulaire wordt de dynamiek van de economische ontwikkelingen hiervoor als verklaring gegeven. Doordat in de meicirculaire wordt gerekend met een stijging van het aantal bijstandsonvangers wordt de uitkeringsfactor hiervoor verlaagd. Dit effect speelt vooral in de jaren 2014 en 2015 waar de stijging van het aantal bijstandsonvangers het grootst is. Een mogelijke verklaring voor deze stijging van het

aantal bijstandsonvangers in de circulaire is dat in deze cijfers al rekening wordt gehouden met de effecten van de rijksbezuinigingen op het participatiebudget. Deze bezuiniging leidt tot een stijging van het aantal bijstandsonvangers.

Onze inschatting van de hoogte van de accessen voor de jaren 2012 en 2013 blijken correct. Voor de jaren 2014 en 2015 zijn ze te hoog. In 2014 ontvangen we 0,3 miljoen euro minder uit de accessen dan verwacht en in 2015 0,4 miljoen euro minder.

De consequenties van het niet herinvoeren van de behoedzaamheidsreserve zijn correct geschat en leiden niet tot een voor- of nadeel.

In de decembercirculaire 2010 is een aantal maatregelen vanuit het regeerakkoord aangekondigd die leiden tot een aanpassing van de algemene uitkering. In de meicirculaire worden de definitieve verdeelmodellen gepresenteerd. Conform de afspraak die we hebben gemaakt in ons collegeprogramma geven we de kortingen door aan de betreffende sectoren.

- Voor de regeling 'Normering lokaal inkomensbeleid' krijgen we een korting van structureel 1,2 miljoen euro opgelegd vanaf 2012.
- Voor de regeling 'Selectieve en gerichte schuldhelpverlening' krijgen we een korting van structureel 0,5 miljoen euro opgelegd vanaf 2012.
- Voor de regeling 'Vermindering politieke ambtsdragers' krijgen we een structurele korting opgelegd van 1,2 miljoen euro vanaf 2015.

In 2015 moeten we de voorfinanciering van het Rijk van 1,4 miljoen euro voor het Nationaal Uitvoeringsprogramma e-overheid terug betalen. Dit levert een nadeel op van 1,4 miljoen euro in 2015. Over de jaren 2011-2014 hebben we in totaliteit 1,4 miljoen euro ontvangen van het Rijk hiervoor, waardoor het concreneffect over de periode 2011-2015 neutraal is.

Tenslotte zijn er effecten als gevolg van een actualisatie van de uitkeringsbasis/ maatstaven (aantal inwoners, woningen, OZB ontwikkeling, e.d.). De uitkeringsfactor wordt ook aangepast naar aanleiding van de (landelijke) ontwikkelingen in de maatstaven. Deze effecten zijn vrij afweegbaar en leiden tot een mutatie op het saldo van het meerjarenbeeld. Uit de actualisatie blijkt een positief effect voor de jaren 2012, 2013 en 2014. De inschatting voor het jaar 2015 blijkt te hoog, deze stellen we naar beneden toe bij.

2. Rente effecten

Het saldo bij kort vermogen betreft het verschil tussen wat we aan rentevergoedingen ontvangen van en betalen aan externen (waaronder banken). Omdat het saldo van de exploitatie van de diensten voor 2012 fors lager wordt voorspeld dan in 2011 ontstaat er een nadelig effect. Het nadeel ten opzichte van de voorjaarsbrief bedraagt 0,94 miljoen euro in 2012.

3. Gevolgen invoering biometrie in reisdocumenten

In 2010 is via het meerjarenbeeld 250 duizend euro structureel beschikbaar gesteld voor de gevolgen van de invoering biometrie in reisdocumenten. Vanaf 2012 kan van de 250 duizend euro 186 duizend euro vrijvallen omdat minder uitbreiding van fte nodig is dan vooraf gedacht (0,5 fte in plaats van 2,4 fte). Omdat van de vrijval al 115 duizend euro is ingezet voor de bezuinigingstaakstelling op de tarieven (concernbezuinigingen 2011-2014) resteert 71 duizend euro dat vrij kan vallen in het meerjarenbeeld.

4. Algemene uitkering (septembercirculaire 2011)

De septembercirculaire 2011 is 20 september 2011 verschenen. Deze circulaire bevat actuele informatie die van belang is voor de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds voor de jaren 2011 en volgende. Uit de doorrekening blijkt dat we de komende jaren minder algemene uitkering van het Rijk ontvangen. In 2012 is er sprake van een nadeel van 2,7 miljoen euro dat terugloopt tot 1,9 miljoen euro in 2015. De daling van de algemene uitkering wordt voornamelijk verklaard door een lager accres. Het totale effect op het meerjarenbeeld 2012-2014 is een nadeel van 6,2 miljoen euro.

5. Gedeeltelijke vrijval reserve Microsoft licenties

Het maximum van de reserve Microsoftlicenties is vastgesteld op 1,3 miljoen euro.

Op 15 december 2010 is besloten dat het bedrag boven dit maximum kan vrijvallen.

In de begroting 2011 is het saldo op 31 december 2011 1,454 miljoen euro. Verder is bij de jaarrekening 2010 besloten 72 duizend euro toe te voegen aan de reserve. Hierdoor komt het saldo per 31 december 2011 op 1,526 miljoen euro.

In 2011 kan daardoor 226 duizend euro (1,526 miljoen–1,3 miljoen) vrijvallen. Tevens kan de jaarlijkse structurele toevoeging van 170 duizend euro aan de reserve vanaf 2012 vrijvallen, omdat de reserve op het maximum niveau staat.

6. Vrijval bijdrage regio Groningen-Assen

Voor de jaren 2012-2014 wordt een extra vrijval bijdrage regio Groningen-Assen verwacht van jaarlijks 116 duizend euro. We gaan er vanuit dat de vrijval vanaf 2015 weer vervalt.

7. Wetswijziging WWB/WIJ

Bij de Tweede Kamer is een wetsvoorstel ingediend om de WWB/WIJ per 1 januari 2012 te wijzigen. Deze wetswijziging brengt ondermeer met zich mee dat meerderjarige thuiswonende kinderen geen eigen uitkering meer krijgen en dat we bij ons gemeentelijke minimabeleid een inkomensgrens van 110% mogen hanteren. De implementatie van deze wetswijziging brengt een aantal onvermijdelijke kosten met zich mee (scholing, herbeoordeling bestaande gevallen, e.d.), ter hoogte van 291 duizend euro incidenteel in 2012. We nemen deze kosten op in het meerjarenbeeld.

8. Aanpassing aanvullende bezuinigingen

We willen minder aanvullend bezuinigen dan we vorig jaar als uitgangspunt hebben genomen. We hebben de oorspronkelijke 10 miljoen bezuinigingen in 2014 uit het meerjarenbeeld gehaald. In 2013 gaan we 1,6 miljoen bezuinigen (in plaats van de in het vorige meerjarenbeeld opgenomen 6 miljoen euro) en vanaf 2014 gaan we structureel 2,5 miljoen euro extra bezuinigen (in plaats van 10 miljoen euro).

9. Aanpassing extra beleid bijzondere bijstand

Via de septembercirculaire 2011 is bekend geworden dat we 2,18 miljoen euro ontvangen vanuit het Rijk voor bijzondere bijstand aan kwetsbare groepen. De bijdrage is bedoeld om cumulatie van inkomenseffecten te verzachten voor kwetsbare groepen zoals chronisch zieken, gehandicapten en ouderen. We zetten deze middelen in voor bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Door deze rijksbijdrage kunnen de middelen die we hiervoor bij de begroting 2011 hebben gereserveerd (1,75 miljoen euro) - voor de periode 2012-2014 – laten vrijvallen.

Beschikbare middelen

Naast de ruimte vanuit het meerjarenbeeld ontstaat er door een aantal ontwikkelingen extra ruimte. Deze ontwikkelingen zijn als volgt:

	2012	2013	2014	2015
Beschikbare middelen				
1. Inzet rekeningsresultaat 2010 en 2011	16.594	0	0	0
2. Inzet reserves	1.050	0	0	0
3. Treasury resultaten	2.000	2.000	0	0
4. Vrijval Langmangelden	5.000	0	0	0
5. Vrijval areaaluitbreiding	451	475	604	0
6. Aanbestedingsvoordeel Station Europapark	0	8.000	0	0
7. Inzet extra beleidsmiddelen voorgaande jaren	5.500	0	0	0
Beschikbare middelen	30.595	10.475	604	0

1. Inzet rekeningsresultaat 2010 en 2011

Bij de jaarrekening 2010 hebben we een bedrag van 6,6 miljoen euro niet bestemd omdat we de verdeling van deze middelen in een breder perspectief willen beoordelen bij de begroting 2012. Daarnaast verwachten we voor 2011 een besteedbaar rekeningsresultaat van 10 miljoen euro.

2. Inzet reserves

De (deel van) reserves voor 'Stichting Weerwerk' en 'Kinderen en Armoede (extra beleid PC regeling)' kunnen vrijvallen.

3. Treasury resultaten

Mismatchresultaat.

In de ontwerpbegroting gaan we uit van een mismatchresultaat van 462 duizend euro op basis van de altijd aanwezige korte middelen (ijzeren voorraad). In andere jaren werd het daadwerkelijk gerealiseerde resultaat zichtbaar bij de gemeenterekening. In 2012 en 2013 houden we nu rekening met een extra resultaat van 2,0 miljoen euro.

Rente reserves en voorzieningen van voldoende omvang

Bij de reserves die van voldoende omvang zijn, wordt de rentevergoeding niet toegevoegd aan de reserve maar vloeit terug naar de algemene middelen. In het meerjarenbeeld houden we alleen in de eerste jaarschijf rekening met deze opbrengst. Omdat we verwachten dat de rente de 2^e jaarschijf ook redelijk zeker is, nemen we hem mee als dekking.

4. Vrijval Langmangelden

Voor het project Zuidelijke Ringweg Groningen hebben wij midden jaren negentig de zogeheten Langmangelden ontvangen. Op het project wordt een positief resultaat van ruim 5,25 miljoen euro op eindwaarde 31-12-2012 verwacht. Dit komt teruggerekend naar medio 2011 neer op een verwachte vrijval van 5 miljoen euro.

5. Vrijval areaaluitbreiding

In het meerjarenbeeld is jaarlijks cumulerend ongeveer 100 duizend opgenomen om onderhoudskosten voor nieuwe voorzieningen in de uitleggebieden te kunnen dekken. Hiervoor is vanuit voorgaande jaren nog een bedrag van circa 450 duizend euro beschikbaar waaraan geen structurele bestemming is gegeven. Dit bedrag laten we vrijvallen in de algemene middelen. Via het bezuinigingspakket 2011-2014 wordt de jaarlijkse toevoeging van 100 duizend euro tot en met 2013 bezuinigd.

6. Aanbestedingsvoordeel Station Europapark

Het station, inclusief ondergrondse fietsenstalling, is gegund aan BAM. Deze aanbesteding is gunstig verlopen. Hierdoor ontstaat binnen de grondexploitatie Station Europapark een voordeel van 8 miljoen euro. De beginselen van tussentijdse winstneming en het daarbij horende voorzichtigheidsbeginsel, indachtig zetten wij deze vrijval nu in voor de meerjarenbegroting 2012-2014 (jaarschijf 2013). Het gaat hier om het terugramen van eerder beschikbaar gestelde extra beleidsmiddelen.

7. Inzet extra beleidsmiddelen voorgaande jaren

De extra beleidsmiddelen voor de woonschepenhaven (1 miljoen euro), stimulering woningbouw (3,5 miljoen euro) en watergang (1 miljoen euro) gebruiken we als dekking voor de begroting 2012. Deze middelen zetten we onder meer in voor de woonschepenhaven.

Nieuw meerjarenbeeld 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Saldo meerjarenbeeld begroting 2012	15.968	12.476	16.766	16.837
Saldo beschikbare middelen	30.595	10.475	604	0
Totaal meerjarenbeeld inclusief beschikbare middelen	46.563	22.951	17.370	16.837
Inzet middelen				
1. Extra beleidsmiddelen	-47.385	-21.453	-18.048	-3.450
Saldo	-822	1.498	-678	13.387

1. Extra beleidsmiddelen

In totaliteit wordt er in 2012 een bedrag van 57,7 miljoen euro verdeeld, waarvan al 10,3 miljoen euro in de meerjarenbegroting was verwerkt vanuit de begroting 2011. Voor een specificatie van de inzet van de middelen verwijzen wij u naar het programmaplan.

2. Programmaplan

- 1 Werk en inkomen
- 2 Economie en werkgelegenheid
- 3 Jeugd en onderwijs
- 4 Welzijn, gezondheid en zorg
- 5 Sport en bewegen
- 6 Cultuur
- 7 Verkeer
- 8 Wonen
- 9 Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
- 10 Veiligheid
- 11 Stadhuis en stadje
- 12 Bedrijfsvoering
- 13 Overig

Inleiding

In het programmaplan geven we per programma aan welke beleidsactiviteiten we in 2012 en verder willen ondernemen. In de nu volgende selectie ligt het accent op nieuw beleid en nieuwe accenten in lopend beleid. De selectie geeft dus geen volledig beeld van wat de gemeente allemaal doet; verreweg het meeste werk dat we verzetten betreft immers lopend beleid. De ontwerpbegroting zelf geeft uiteraard wel een volledig beeld.

Programma 1: Werk en Inkomen

Alle Stadgers actief!

Met het programma Werk en Inkomen werken we aan een stad waarin niemand aan de kant staat, waar niemand onder het bestaansminimum hoeft te komen en waar sociale uitsluiting niet voorkomt. Want iedereen hoort erbij.

Ons motto is 'Alle Stadgers actief'. We willen dat zoveel mogelijk mensen actief meedoen aan onze maatschappij. De meeste mensen doen dat op eigen kracht: ze hebben een baan, gaan naar school, doen vrijwilligerswerk of zijn lid van een sportclub. Maar soms lukt dat niet. Door ziekte, handicap, achterstand of omstandigheden. Dan steekt de gemeente de helpende hand toe.

Het centrale doel van ons re-integratie- en activeringsbeleid is zoveel mogelijk mensen kansen bieden actief deel te nemen aan de Groningse samenleving. Het liefst via betaald werk, en als dat niet lukt met andere werkzaamheden of maatschappelijke activiteiten. Waarbij we nadrukkelijk persoonlijke en maatschappelijke doelen verbinden: actief zijn is belangrijk voor jezelf en om bij te dragen aan het economische en maatschappelijke leven in onze stad.

Wetten en gemeentelijke regelingen:

Samen met onze ketenpartner - het UWV WERKbedrijf – voeren we de volgende wetten en gemeentelijke regelingen uit: Wwb, WIJ, WI, Wsw, Wsnp, IOAW, IOAZ, Bbz, WWIK en de wet BUIG (Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen).

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Werk en activering**
- 2 Arbeidsmarktbeleid**
- 3 Inkomen en inkomensondersteuning**
- 4 iederz**
- 5 Overig Werk en Inkomen**

Deelprogramma 1 WERK EN ACTIVERING

Efficiency taakstelling ketensamenwerking UWV/WERKbedrijf (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

De resterende efficiency taakstelling op de ketensamenwerking met het UWV/WERKbedrijf bedraagt voor 2012 en verder structureel 900 duizend euro. De samenwerking heeft niet de gewenste bezuiniging opgeleverd. Omdat we de dienstverlening aan klanten op peil willen houden stellen we hiervoor in 2012 uit de extra beleidsmiddelen 900 duizend euro ter beschikking. In 2013 en 2014 stellen we 500 duizend euro beschikbaar. Het resterende tekort willen we via efficiency oplossen.

Friciekosten reorganisatie (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Voor de jaren 2012-2014 zijn de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie bij SOZawe geraamd op 1,4 miljoen euro. Het gaat om de kosten van boventallige medewerkers en flankerend beleid. We willen hiervoor in 2012 een bedrag van 1,4 miljoen euro, voor 2013 200 duizend euro en voor 2014 95 duizend euro beschikbaar stellen.

Uitvoering nieuw re-integratiebeleid

In 2012 gaan we ons nieuwe re-integratie- en activeringsbeleid uitvoeren. Nieuw beleid is noodzakelijk vanwege de komst van de nieuwe wet Werken naar vermogen en de hiermee samenhangende forse rijksbezuinigingen op de re-integratiebudgetten. Met het nieuwe beleid richten we ons nadrukkelijk ook op mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Belangrijke elementen in ons nieuwe beleid zijn:

- een gefaseerde verantwoorde afbouw van de gesubsidieerde banen (in vier jaar);
 - de introductie van uitstroombanen en participatiebanen;
 - het vinden en creëren van extra (reguliere) werkgelegenheid aan 'de onderkant van de arbeidsmarkt'.
- We willen de doelgroepen zo veel mogelijk (en sneller dan nu het geval is) duurzaam laten uitstromen naar werk. In 2012 denken we ongeveer 9% van de klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een participatiebaan te kunnen plaatsen, dan wel anders te activeren.

Essentieel in ons nieuwe beleid is een goede samenwerking met maatschappelijke partners, (regionale) werkgevers, en werkcorporaties. In die samenwerking steken we veel energie, onder meer via ons Regionale Arbeidsmarktbeleid.

200 Banenplan (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Rijksbezuinigingen dwingen ons om de gesubsidieerde arbeid de komende jaren gefaseerd af te bouwen. De gevolgen hiervan voor de betreffende mensen en de maatschappelijke infrastructuur willen we (deels) opvangen door het 200 banenplan. Dit plan bestaat eruit dat we 200 maatschappelijke banen voorlopig (tot 1 januari 2015) in stand houden en buiten de afbouw van de gesubsidieerde arbeid plaatsen. De komende tijd gebruiken wij om te kijken hoe we samen met de werkgevers van de instellingen in de stad van de 200 banen geormerkte, duurzame, reguliere banen kunnen maken voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Met het 200 banenplan leveren wij niet alleen een bijdrage aan het borgen van duurzame werkgelegenheid voor kwetsbare groepen in de Groningse samenleving, maar ook aan het behoud van de cruciale maatschappelijke infrastructuur in onze stad en aan de toekomst van werknemers die momenteel op gesubsidieerde werkplekken zitten. Het idee voor het 200 banenplan is ontstaan naar aanleiding van het banenplan dat de werkgevers van instellingen tijdens het inspraaktraject voor het nieuwe re-integratie- en activeringsbeleid (Actief in goede banen) hebben ingediend.

We denken voorshands de kosten van deze 200 banen voor 2/3 deel voor onze rekening te nemen en de werkgevers te vragen 1/3 deel te betalen. Maar er zijn ook andere verdelingen denkbaar. We staan open voor creatieve oplossingen van de werkgevers. Samen met hen willen we ook andere mogelijke verdelingen onder de loep nemen. We dekken de kosten voor het gemeentelijk deel tot 1 januari 2015 voor het merendeel uit het flexibel re-integratiebudget / budget Wet werken naar vermogen.

Aanvullend stellen we voor dit plan de komende drie jaren uit extra beleid 500 duizend euro per jaar ter beschikking.

Deelprogramma 2 **ARBEIDSMARKTBELEID**

Nieuwe werkgelegenheid in kansrijke sectoren

In sommige sectoren verwachten we dat de vraag naar personeel de komende jaren zal toenemen. Volgens de krapte-indicator van het UWV zijn dit zorg en welzijn, zakelijke dienstverlening en groot- en detailhandel. In ons werkgelegenheidsbeleid concentreren we ons op deze sectoren. Daarnaast zijn er nog de specifieke kansrijke sectoren zoals energie, *life science* en sensortechnologie. Deze sectoren zijn met name van belang voor de werkgelegenheid van hoger opgeleiden.

Deelprogramma 3 INKOMEN EN INKOMENSONDERSTEUNING

Ontwikkelingen BUIG (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Wij verwachten op de inkomensregelingen BUIG in 2012 een tekort van 6,2 miljoen euro. Dit tekort wordt ondermeer veroorzaakt door een verdeelstoornis in het verdeelmodel. Ook stelt het Rijk op macroniveau te weinig geld beschikbaar. Hierdoor is het budget onvoldoende om de bijstandsuitkeringen te kunnen dekken. T/m 2011 werd dit tekort grotendeels gedekt door de meerjarig aanvullende uitkering. Hierop kunnen wij pas, mits de regelgeving onveranderd blijft, weer een beroep doen in 2015. Wij stellen voor 6,2 miljoen euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen om de tekorten op de bijstandsuitkeringen te dekken.

Recent is het voorlopige budget gebundelde uitkering WWB 2012 bekendgemaakt. Dit levert voor Groningen een onverwachte tegenvaller op van 7,6 miljoen euro. Dit komt bovenop het in de begroting 2012 opgenomen tekort van 6,2 miljoen euro. Het extra tekort wordt veroorzaakt door een lager aandeel dan waarmee we in de begroting 2012 rekening houden. De precieze financiële effecten, met name het effect op de bijstandsuitgaven, kunnen we nog niet goed inschatten, omdat we nog geen inzicht hebben in de landelijke verdeelmaatstaven.

Het nu bekend gemaakte budget wordt in het voorjaar van 2012 nader bepaald en in het najaar definitief vastgesteld.

In het weerstandsvermogen houden we rekening met een groot deel van het risico op een groter tekort. Wanneer zich daadwerkelijk een groter tekort voordoet, dient het weerstandsvermogen als achtervang. Het weerstandsvermogen ligt momenteel boven het gewenste niveau van 0,8. Daarmee zijn we in staat dit risico op te vangen.

Schuldhulpverlening (EXTRA RIJKSMIDDELEN EN EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Door een meer gerichte inzet van de schuldhulpverlening verwacht het kabinet dat hierop fors kan worden bespaard. Voor Groningen betekent dit een korting van 500 duizend euro. Deze korting is niet te realiseren zonder te schrappen in het voorzieningenniveau. Daartegenover staat dat het rijk 2,2 miljoen euro structureel beschikbaar heeft gesteld voor de bijzondere bijstand. Een deel van die middelen willen wij inzetten voor de schuldhulpverlening (430 duizend euro). Daarnaast willen wij nog 70 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar stellen, zodat er in totaal jaarlijks in 2012, 2013 en 2014 500 duizend euro beschikbaar is. Daarmee willen we wachttijsten voorkomen.

Nieuw armoedebeleid (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

We verwachten dat de opeenstapeling van diverse rijksmaatregelen (taakstelling op de AWBZ, de IQ-maatregel, de aanscherping van de WWB en de bezuinigingen op de re-integratiebudgetten en de sociale werkvoorziening) de meest kwetsbaren in de samenleving hard zullen treffen. Bovendien blijkt uit het onderzoeksrapport van het Verwey Jonker Instituut over de leefsituatie van de jeugd in alle Nederlandse gemeenten dat één op de zeven kinderen in onze stad in armoede leeft. Deze twee zaken zijn voor ons de aanleiding om het armoedebeleid te herzien.

Ons uitgangspunt is dat het leven van de mensen die in armoede leven fundamenteel en duurzaam zal moeten veranderen. Wij willen de mensen helpen in beweging te komen zodat ze deze veranderingen zelf kunnen bewerkstelligen. Uiteraard geldt dit voor de mensen die dat willen en die daartoe in staat zijn.

De voorwaarde om mensen te helpen in beweging te komen is dat we weten wat mensen zelf willen en kunnen, waar de behoefte ligt, wat werkt en wat niet werkt. Dit willen we achterhalen door ervaringsdeskundigen (mensen die zelf in armoede hebben geleefd/leven) in gesprek te laten gaan met de mensen zelf. Dit is een nieuwe manier van beleid maken waarbij we er nadrukkelijk voor kiezen dit samen te doen met de mensen die het betreft.

Deze gesprekken vinden in het najaar van 2011 plaats. Het daaruit voortvloeiende beleidsplan zullen we in het voorjaar van 2012 presenteren. Vervolgens sluiten we op basis van dit beleidsplan een nieuw armoedepact af met een nieuwe inhoud en (deels) nieuwe partners.

In de begroting voor 2012 stellen we incidenteel 800 duizend euro beschikbaar voor het opstarten van het nieuwe armoedebeleid. Bovendien willen we met dit geld nog een jaar het Jeugdsportfonds en

Stichting Leergeld subsidiëren. We bekijken of voortzetting van de subsidiering van deze instellingen in de jaren daarna binnen de kaders van het nieuwe armoedebeleid past.

Korting i.v.m. normering lokaal inkomensbeleid (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Om de armoedeval te beperken wordt de inkomensgrens van het gemeentelijk inkomensbeleid genormeerd op maximaal 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Dit leidt vanaf 2012 tot een structurele uitname uit het gemeentefonds van 40 miljoen euro. Voor Groningen betekent dit een structurele korting van 1 miljoen euro vanaf 2012.

Het betreft ondermeer de regelingen tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds (TOS), de pc-regeling voor kinderen, de witgoedregeling, de collectieve zorgverzekering en de Stadjerspas. Gezien de beperkte middelen die voor bovengenoemde regelingen zijn uitgetrokken verwachten wij dat slechts een zeer beperkt deel van de korting kan worden opgevangen binnen de genoemde regelingen. Wij compenseren de korting voor een totaal bedrag van 1 miljoen euro over een periode van drie jaar. Het resterende tekort willen we oplossen door onze inkomensondersteunende maatregelen te herzien.

Deelprogramma 4 IEDERZ

Centrale rol voor iederz

In 2012 krijgt iederz een belangrijke rol in de uitvoering van het nieuwe re-integratiebeleid. iederz wordt het verdeelstation voor de participatiebanen. Na diagnose door de dienst SOZAWE verzorgt iederz de plaatsing bij de verschillende werkcorporaties zoals Werkpro, Mamamini en dergelijke. De expertise als arbeidsontwikkelbedrijf maakt iederz bij uitstek geschikt om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Een vergelijkbare taak krijgt iederz in 2012 (in samenwerking met UWV en onderwijsinstellingen) voor de (voormalige) Wajong-clients, waarvoor de verantwoordelijkheid in de Wet Werken naar vermogen bij de gemeente komt te liggen.

Tekort WSW (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Wij verwachten voor subsidietekort 2012 een tekort van 7,5 miljoen euro. Het rijk kort op de subsidie, terwijl onze loonkosten, vanwege CAO afspraken, niet evenredig mee dalen. Het subsidietekort zal in 2013 en 2014 verder oplopen. Voor 2012 wordt dit tekort deels gedekt door een structurele gemeentelijke bijdrage van 3,7 miljoen euro. Het verwachte restant tekort over 2012 bedraagt derhalve 3,8 miljoen euro. We stellen voor om dit tekort ad 3,8 miljoen euro te dekken uit extra beleidsmiddelen.

Bedrijfsvoering iederz (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

We waren voornemens te bezuinigen op onze bijdrage aan iederz. Doel was de bijdrage in 2013 met 450 duizend euro te verminderen oplopend in 2014 tot 700 duizend euro. Door de economische crisis kan iederz minder verdienen dan gepland. Wij draaien deze bezuiniging daarom voorlopig terug. Voor 2013 willen we daarom 450 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar stellen en in 2014 700 duizend euro.

Deelprogramma 5 OVERIG WERK EN INKOMEN

Nieuwbouw SOZAWE

Op 8 september 2011 is de nieuwbouw van de dienst SOZAWE officieel gestart met het planten van een boom. Volgens de huidige planning is de bouw van het casco in juni 2013 klaar. Dit betekent dat we het gebouw eind 2013 in gebruik kunnen nemen. In 2012 gaan we aan de slag met het ontwerp voor de indeling en inrichting. Die willen we maximaal flexibel houden.

Programma 2: Economie en Werkgelegenheid

'G-kracht' is de naam van het economische meerjarenprogramma voor de periode 2010-2014. Met G-kracht draagt de gemeente bij aan het bereiken van 135.000 arbeidsplaatsen eind 2014. Daarbij staat het faciliteren van werkgevers centraal. Door mensen in dienst te nemen zorgen werkgevers immers voor groei van de werkgelegenheid.

We streven deze hoofddoelstelling na door een strategie te volgen die uiteenvalt in drie deelprogramma's: het stimuleren van de kenniseconomie, het faciliteren van bestaande werkgevers en het aantrekken van meer toeristen, bezoekers en talenten.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Ruimte voor bedrijvigheid**
- 2 Binnenstad en toerisme**
- 3 Groningen kennisstad**
- 4 Overige Acquisitie**
- 5 Overige Economie en werkgelegenheid**

Deelprogramma 1 RUIMTE VOOR BEDRIJVIGHEID

Europapark (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Bij Europapark blijft de ontwikkeling van het programma achter bij de oorspronkelijke plannen. We zijn bezig met het opstellen van de herziening van de grondexploitatie voor Europapark. We stellen voor hiervoor in de begroting 2012 6 miljoen euro beschikbaar te stellen, die we willen reserveren in de reserve grondzaken.

Ebbingekwartier

De gunstige ontwikkelingen in het Ebbingekwartier willen we gaande houden. In 2012 lopen projecten door die vanuit het project Ebbingekwartier opgestart zijn. In 2012 start Target Holding met de bouw van het Infoversum, een platform voor innovatieve en ambitieuze bedrijven, kennisinstellingen en overheden in Noord Nederland. Het Infoversum programmeert entertainment, films, business en knowledge events, educatie & wetenschap en culturele festivals. Het Infoversum is hiermee een aanvulling op de toekomstige functies in het Forum.

Cultureel talent en ondernemerschap

Door het stimuleren van de creatieve bedrijvigheid willen we het aantal arbeidsplaatsen in onze kenniseconomie bevorderen. Er blijkt namelijk een duidelijke relatie te bestaan tussen creativiteit en innovatie. Die innovatieve sfeer moet weer creatieve en talentvolle ondernemers aantrekken. In 2012 willen we één á twee activiteiten ontplooiën of ondersteunen die cultuur en bedrijvigheid dichter bij elkaar brengen.

Deelprogramma 2 BINNENSTAD EN TOERISME

Binnenstadsmanagement (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Langs meerdere wegen en op diverse manieren werken we in 2012 aan de verdere versterking van onze binnenstad. We noemen hier ons programma Ruimte voor de Binnenstad, waarin aandacht is voor een betere bereikbaarheid (zoals de tram, Deltaplan fiets), voor de publieke ruimte en voor de economische versterking van de binnenstad (onder andere het Forum, Kunstenkwartier/Westerhaven). Inmiddels is de bouw van het nieuwe informatiecentrum op de Grote Markt bijna gereed.

In de ontwerpbegroting hebben we uw raad voorgesteld om net als in 2011 ook voor 2012 300 duizend euro extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen. Wij willen voor de resterende periode 2013 en 2014 per jaar 300 duizend euro beschikbaar te stellen.

Deelprogramma 3 GRONINGEN KENNISSTAD

Akkoord van Groningen (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Groningen is een kennisstad. Samen met onze partners investeren we in innovatie en in de kennisinfrastructuur, zodat we kunnen uitgroeien tot een knooppunt van kennis. Een stad met een sterk kennis-, innovatie- en ondernemersklimaat. Kortom een City of Talent. Wij willen deze samenwerking ook na 2012 voortzetten. Daarom willen we in 2013 en 2014 jaarlijks 500 duizend euro reserveren voor het ondersteunen van die samenwerking en het uitvoeren van op innovatie-gerichte projecten.

Healthy Ageing Evenement

Onder de paraplu van de campagne City of Talent organiseren de partners van het Akkoord van Groningen in juni 2012 een Healthy Ageing Evenement in het kader van het *European Year for Active Ageing and Solidarity Between Generations*, dat met een gevarieerd aanbod van activiteiten het thema Healthy Ageing onder de aandacht brengt bij een breed publiek. Tevens zal de bekendheid van Groningen als City of Talent en Health Ageing City in Den Haag en Brussel door het evenement toenemen. Ook zal het evenement het netwerk tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven versterken.

Los van het evenement stellen we geld beschikbaar voor de versterking en (internationale) promotie van de Healthy Ageing-sector. In Gezonder Zorgen III (het nieuwe gemeentelijke gezondheidsbeleid), is een goede aansluiting tot stand gebracht tussen de Healthy Ageingprogramma's van de kennisinstellingen en het gemeentelijk beleid.

Groningen geeft (groene) energie

Noord-Nederland wil zich ontwikkelen als 'energyport' van Nederland. De stad speelt daarin een belangrijke rol. Voor de komende vier jaren hebben we nieuwe afspraken gemaakt met Energy Valley, waarin we ons richten op de volgende vijf thema's: biobased economy, power hub, smart energy systems, groen gas rotonde en Energy Academy (voorheen: Energy Business Campus).

We zetten onze inspanningen in 2012 voort om Groningen internationaal te promoten als dé duurzame energiestad van Europa en om relevante handelscontacten in de energiesector op en uit te bouwen. Dat doen we samen met belangrijke partners zoals de kennisinstellingen, het bedrijfsleven en intermediaire organisaties als de Kamer van Koophandel en de NOM.

Ook in ons MKB-beleid besteden we extra aandacht aan de energiesector. In 2011 is de platformorganisatie NEBC opgericht: de New Energy Business Community. Door financieel bij te dragen aan de NEBC, hopen we in 2012 twee tot drie nieuwe MKB-bedrijven in de energiesector te kunnen verwelkomen binnen onze gemeentegrenzen.

Programma 3: Jeugd en Onderwijs

Gezond en veilig opgroeien en je talenten ontwikkelen.

Het programma Jeugd en onderwijs bundelt al ons beleid gericht op de kinderen/jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders.

Wij willen dat kinderen in Groningen gezond en veilig opgroeien en, ongeacht hun sociaaleconomische of etnische achtergrond, allemaal optimale kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen en hun plek kunnen vinden in onze samenleving als vrije en verantwoordelijke burgers. Dat betekent dat we extra aandacht besteden aan kinderen en gezinnen in achterstands- en/of risicosituaties. Als kinderen of ouders in de knel komen, willen we zo vroeg mogelijk een helpende hand bieden.

Van belang is ook ons streven om Groningen - 'City of Talent' - dé onderwijsstad van Nederland te maken. Dat betreft alle onderwijs, dus ook dat voor de jongste kinderen.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Integraal jeugdbeleid**
- 2 Overig Jeugd en onderwijs**

Deelprogramma 1 **INTEGRAAL JEUGDBELEID**

Vierde kinderwerktuin (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Uw raad heeft via een motie aandacht gevraagd voor realisatie van een vierde kinderwerktuin. De structurele kosten (beheer, onderhoud, exploitatie, huur) voor een vierde kinderwerktuin worden geraamd op 150 duizend euro. Wij stellen voor dit bedrag structureel beschikbaar te stellen.

Techniekwedificatie (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Met de bezuinigingsvoorstellen heeft uw raad besloten de subsidie aan De Jonge Onderzoekers te beëindigen. Uw raad heeft vervolgens een motie aangenomen waarin u ons vraagt in overleg met De Jonge Onderzoekers te onderzoeken of een vorm van techniekwedificatie te behouden is door samenwerking met andere instellingen zoals NDE, Technasium en/of Kunstencentrum groep.

Ook wij hechten aan techniekwedificatie in brede zin en hebben daarom ondanks de grote bezuinigingsopdracht, het oorspronkelijke bezuinigingsvoorstel in heroverweging genomen. De samenwerkingsbereidheid van het bestuur van De Jonge Onderzoekers heeft hier in positieve zin aan bijgedragen.

Op basis van onze bevindingen willen we nu de structurele bezuinigingstaakstelling vanaf 2013 op de Jonge Onderzoekers bijstellen naar 260 duizend euro.

In verband met de fasering in de taakstelling willen we voor 2012 80 duizend euro beschikbaar stellen en vanaf 2013 structureel 100 duizend euro.

Verduurzamen schoolgebouwen (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Op dit moment zetten we aanvullende middelen in voor het verduurzamen en verbeteren van het binnenklimaat van nieuwbouwprojecten van scholen basis- en voortgezet onderwijs. Verder zetten we middelen in, bovenop de rijksmiddelen, voor verbetering van de energiezuinigheid van bestaande gebouwen voor primair onderwijs in 2011. Daarmee is een eerste bescheiden aanzet gegeven. In het IHP onderwijshuisvesting 2012-2015 (fris en duurzaam) is de focus gelegd op het verbeteren van de

bestaande onderwijs gebouwen primair onderwijs. Voor het binnenklimaat is vanaf 2012 1,4 miljoen per jaar beschikbaar in deze IHP periode.

Voor verduurzaming en energiezuinigheid is in 2012 een eerste bedrag van 400 duizend euro opgenomen. Dat bedrag is met name bestemd voor onderzoek en het oplossen van eerste knelpunten. Door extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen in 2013 en 2014 kan op basis van dat onderzoek en in samenhang met de binnenklimaat maatregelen, extra worden geïnvesteerd in duurzaamheid en energie zuinigheid.

Om het binnenklimaat en de duurzaamheid van schoolgebouwen primair onderwijs te verbeteren willen wij voor de jaren 2013 en 2014 incidenteel 1 miljoen euro per jaar beschikbaar stellen.

Versterken rol sociale omgeving

Opvoeden is niet altijd gemakkelijk. Daarom ondersteunen we ouders. Maar ouders kunnen het niet alleen. Ook de sociale omgeving is belangrijk. De rol van de sociale omgeving in de opvoeding willen we versterken. We gaan dit doen door/met:

- In 2012 het project 'Allemaal opvoeders' uit in de CJG's in de wijken Vinkhuizen en Beijum uit te voeren. Succesvolle aanpakken van dit project worden in de overige wijken ingevoerd;
- Vanuit alle CJG's samenwerkingsverbanden aan te gaan met vrijwilligersorganisaties en samenwerking tussen de CJG's en STIP's te ontwikkelen;
- Een mediacampagne over positief opvoeden;
- Inzetten van nieuwe sociale media in de communicatie met en tussen ouders vanuit alle CJG's;
- Subsidiëren van Eigen Kracht Conferenties waarbij de sociale omgeving wordt ingezet bij het vinden van oplossingen;
- Met het programma Triple P dat is gericht op 'positief opvoeden' en op het verkleinen of oplossen van gedragsproblemen bij kinderen.

Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) als spil

De CJG's ontwikkelen zich als de centrale eerstelijnsorganisatie voor opvoedingsondersteuning. Door de decentralisatie van de jeugdzorg en de overgang van de AWBZ-begeleiding naar de WMO krijgt de gemeente op dit gebied meer verantwoordelijkheden en taken.

Vensterscholen

In ons collegeprogramma hebben we aangegeven dat we een extra impuls willen geven aan de Vensterscholen. We doen daarvoor in 2011 een evaluatie. Het principe van de Vensterscholen is samenwerking en doorgaande leerlijnen. Mogelijk geven we daaraan in 2012 nieuwe impulsen.

Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt-ROC's

Wij geven in 2012 nadrukkelijk aandacht aan de samenwerking tussen het mbo en het bedrijfsleven, zodat er een goede aansluiting ontstaat tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Deelprogramma 2 OVERIG JEUGD EN ONDERWIJS

O2G2 (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Wij hebben onderzoek uitgevoerd naar de vraag of de omvang van de bruidsschat voor O2G2 anders had moeten/kunnen worden vastgesteld. De bruidsschatregeling is een wettelijke regeling die bedoeld is om een verzelfstandigd schoolbestuur tijdelijk te compenseren voor de extra kosten die een gevolg zijn van een verzelfstandiging. Uit het onderzoek blijkt dat wij de bruidsschatregeling binnen het wettelijke kader hebben toegepast. Wij zijn echter afgeweken van de gemiddelde praktijk. Dat heeft voor O2G2 een nadelig effect gehad en dat vinden wij onwenselijk. Om die reden willen wij dat nadelige effect repareren. Daarom stellen wij voor O2G2 aanvullende financiële middelen toe te kennen ter hoogte van 4,653 miljoen euro, ter aanvulling op de eerder toegekende bruidsschat. Dit bedrag is gebaseerd op de uitkomst van het onderzoek. Door O2G2 zijn ook andere aspecten benoemd, waaronder de vermogenspositie, die volgens O2G2, verantwoordelijk zijn voor de "zorgelijke

financiële situatie”. Die aspecten staan echter los van de verzelfstandiging, los van de ABB kostenstructuur en daarmee ook los van de bruidsschatregeling.

Daarnaast wordt voorgesteld om in het kader van de financiële gelijkstelling tussen het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs aanvullende financiële middelen beschikbaar te houden voor het bijzonder onderwijs, ter hoogte van maximaal 4,1 miljoen euro. Tot slot houden we nog rekening met 0,2 miljoen euro overige kosten. Deze middelen houden we beschikbaar in de Algemene Egalisatie Reserve. In totaal reserveren wij negen miljoen euro hiervoor.

Programma 4: Welzijn Gezondheid en Zorg

WELZIJN, GEZONDHEID EN ZORG

Zelfstandig actief zijn en blijven!

Met ons programma Welzijn, Gezondheid en Zorg willen we eraan bijdragen dat iedereen in onze stad actief - en zo lang mogelijk zelfstandig - aan de samenleving meedoet en blijft meedoen. Ook als lichamelijke of geestelijke beperkingen dat lastiger maken.

In ons deelprogramma Integratie en Emancipatie richten we ons met dezelfde doelen op groepen stadjes, die om andere redenen minder gemakkelijk meedoen aan onze samenleving.

Om actief en zelfstandig aan de samenleving mee te kunnen doen is het van belang dat er voldoende voorzieningen in de directe omgeving zijn. In een veilige en levendige buurt. Met mensen die zo nodig een helpende hand toesteken, en - voor als dat nodig is - toegankelijke en toereikende professionele ondersteuning en zorg.

Gezondheidsproblemen willen we in een zo vroeg mogelijk stadium opsporen en waar mogelijk proberen te voorkomen. Daarom besteden we ook aandacht aan een gezonde leefstijl voor iedereen. Voor een belangrijk deel geven we aan dit programma uitvoering via het beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). In het verlengde van de Wmo wordt fasegewijs de AWBZ afgeslankt. Dit heeft tot gevolg dat er steeds meer nieuwe doelgroepen bij de gemeente in beeld komen, die in toenemende mate een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen.

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Sociale Samenhang en Participatie**
- 2. Preventie en Zorg**
- 3. Integratie en Emancipatie**
- 4. Overige Welzijn, Gezondheid en Zorg**

Deelprogramma 1 SOCIALE SAMENHANG EN PARTICIPATIE

Stelselwijzigingen ondersteuning onderkant samenleving

De gemeente Groningen krijgt vanaf 1 januari 2013 te maken met een aantal ingrijpende stelselwijzigingen die betrekking hebben op de ondersteuning van mensen aan de onderkant van de samenleving. De grootste veranderingen betreffen de samenvoeging van de WWB/Wij en delen van de Wajong en de WSW in de Wet Werken naar vermogen, de decentralisatie van Begeleiding van de AWBZ naar de Wmo, en de decentralisatie van Jeugdzorg van provincies naar gemeenten.

Met deze decentralisaties krijgen gemeenten op het sociale domein een grotere verantwoordelijkheid, waarvoor middelen overkomen vanuit het Rijk. De decentralisaties gaan echter ook gepaard met forse bezuinigingen. De stapeling van al deze maatregelen heeft verstrekkingen gevolgen voor gezinnen, ouderen, gehandicapten en andere kwetsbare groepen. De vraag ligt daarom voor hoe wij deze stelselwijzigingen en bezuinigingen in onderlinge samenhang vormgeven binnen ons eigen lokale beleid en de uitvoering daarvan.

Daarom gaan we één visie ontwikkelen, met gemeenschappelijke doelstellingen, betere resultaten en een efficiëntere organisatie. Dit in samenhang met de ontwikkeling van het nieuwe Meerjarenprogramma Wmo en het Armoedebeleid.

Kanteling van de Wmo

Bovenstaande uitbreidingen van onze Wmo-taken gaan gepaard met een inhoudelijk veranderingsproces in de Wmo: de kanteling. Kort gezegd komt het erop neer dat niet de claim (het *recht van de burger*) uitgangspunt is, maar de *plicht van de gemeente* om alle burgers in staat te stellen

maatschappelijk te participeren en belemmeringen dus te compenseren. Daarbij wordt eerst bepaald wat de burger op eigen kracht kan, dan worden de mogelijkheden van informele zorg of sociale netwerken verkend, daarna wordt gezocht naar oplossingen in collectieve en/of algemene voorzieningen. Pas in laatste instantie worden individuele, professionele voorzieningen ingezet. De kanteling vraagt een ingrijpend andere organisatie van zorg en ondersteuning. Daaraan moeten we in 2012 in intensief overleg met betrokken zorgverleners vorm geven.

Wmo (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

De WMO begroting voor 2012 vertoont een tekort van 1,7 miljoen euro. Dit tekort houdt verband met een bezuinigingstaakstelling van 1,9 miljoen euro, die in de begroting was opgenomen. Het doel van deze bezuinigingstaakstelling was om voordelen op het taakveld Wmo structureel af te romen. Bij het opstellen van de begroting 2012 bleek deze bezuinigingstaakstelling voor 1,7 miljoen euro niet gerealiseerd te kunnen worden. De structurele bijdrage uit extra beleid is bedoeld om dit tekort af te dekken. Naast het begrotingstekort kent het taakveld Wmo een begrotingsrisico van 1,3 miljoen euro. Om dit risico indien nodig te kunnen opvangen inventariseert het College voor turap 2012-1 aanvullende bezuinigingsmogelijkheden.

Versterken Stips

We willen de functie en taak van de Steun- en Informatiepunten in de wijken (Stips) vermeerderen en verbreden. Dat stelt andere eisen aan de organisatie, communicatie en huisvesting. Samen met partners in de wijk werken we aan de volgende veranderingen en verbeteringen:

- het aantal Stips uitbreiden naar 14;
- vanuit een helder dienstverleningsconcept binnen Stip met partners samenwerken;
- de samenwerking tussen de front- en backoffice in de wijk verbeteren;
- inspelen op de ontwikkelingen binnen de Wmo;
- Zorgloket en Stip benutten elkaars expertise en werken samen aan de verdere ontwikkeling van de informatie- en adviesfunctie in het kader van de Wmo;
- vanuit Stip organiseren en aanbieden van een activerend huisbezoek aan alle zelfstandig wonende ouderen (75+) van de stad;
- samen met de Hanzehogeschool en MJD een methodiek ontwikkelen om de aanpak van het huisbezoek ook geschikt te maken voor zelfstandig wonenden met een verstandelijke of psychiatrische beperking (Wmo Werkplaats);
- de methodiek 'Natuurlijk een Netwerk' ontwikkelen en uitvoeren. Deze methodiek richt zich op het vergroten of herstellen van het sociale netwerk van burgers;
- de professionalisering van beroepskrachten vormgeven vanuit de Kanteling en Welzijn Nieuwe Stijl.

Deelprogramma 2 PREVENTIE EN ZORG

Geweld in afhankelijkheidsrelaties (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Na besluitvorming van de colleges van B&W in de provincie Groningen (december 2010 / januari 2011) worden taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld (ASHG) overgedragen aan de regionale netwerken OGGz en CJG. Omdat de taken van het ASHG doorlopen wanneer de overdracht gerealiseerd wordt, is het noodzakelijk om nog een coördinator voor een beperkte periode in dienst bij het ASHG te houden. Wij stellen voor hiervoor 37 duizend euro beschikbaar te stellen.

Deelprogramma 3 INTEGRATIE EN EMANCIPATIE

Noodopvang asielzoekers (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Door het bieden van (materiële) ondersteuning aan rechtmatig verblijvende vreemdelingen zonder rijksopvang en ex AMV's (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) zorgen we ervoor dat zeer kwetsbare groepen op een constructieve wijze kunnen blijven werken aan een zinvol toekomstperspectief.

Uit het oogpunt van de zorgplicht willen wij voorkomen dat asielzoekers op straat komen te staan of - noodgedwongen - in de illegaliteit komen. Daarom bieden we noodopvang aan vluchtelingen die rechtmatig in Nederland verblijven, maar die geen aanspraak kunnen maken op gebruik van voorzieningen. In het kader van het project Kindersteun worden verstrekkingen gedaan ten behoeve van kinderen van niet-rechtmatig verblijvende vluchtelingen. Ook bieden we ondersteuning aan ex-AMV's, alleenstaande minderjarige vluchtelingen.

Voor de noodopvang asielzoekers gaat het om activiteiten voor een bedrag van 265 duizend euro. Voor 2012 willen wij dit bedrag beschikbaar stellen.

Einde rijksfinanciering inburgering

In 2013 wordt de nieuwe Wet inburgering van kracht. Een belangrijke wijziging is dat de inburgeraar dan zelf de kosten van zijn of haar inburgering moet betalen. In 2012, het laatste jaar dat we nog inburgeringstrajecten kunnen aanbieden, bieden we aan maximaal 300 inburgeraars een nieuw traject. Vanaf 2013 stoppen we helemaal met het aanbieden van nieuwe trajecten. Dit betekent dat eind 2012 de laatste inburgeraars op traject gaan. Een aantal van deze trajecten loopt dan door tot eind 2014.

Programma 5: Sport en Bewegen

Iedereen in beweging

In ons programma 'Sport en bewegen' richten we ons op alle Groningers, van jong tot oud. Want sporten en bewegen is goed voor iedereen. We streven ernaar om zoveel mogelijk mensen aan het sporten te krijgen en te houden. Sporten is een doel op zich. Het heeft over het algemeen een positief effect op hoe men zich voelt. Daarnaast waarderen we sport als een middel. Als middel om overgewicht te bestrijden, integratie te bevorderen en sociale samenhang te vergroten. Sporten kan het risicogedrag van jongeren helpen ombuigen en het zelfbeeld van mensen positief beïnvloeden. Sport en spel zijn belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Sportieve infrastructuur**
- 2 Deelname aan sport**
- 3 Overig Sport en Bewegen**

Deelprogramma 1 SPORTIEVE INFRASTRUCTUUR

Sportief in de openbare ruimte

We willen dat de openbare ruimte in de stad volwassenen en vooral kinderen uitnodigt tot sportieve activiteit. We beschikken in de stad over twee Krajicek Playgrounds (de Hoogte en Beijum) en twee Crujff Courts (Oosterpark en Corpus den Hoorn). Op deze openbare sportparken worden wekelijks activiteiten georganiseerd in het Kader van Bslim (de Buurt en een Sportieve Leefstijl Interventie Methode). Daarnaast is er nog een groot aantal basketbal- en tennisvelden en skatevoorzieningen. In onze sportvisie 2010-2020 "*Meer ruimte voor sport en bewegen*" hebben we aangekondigd om in 2012 een plan te maken hoe we de openbare ruimte sportiever en de sportieve ruimte meer openbaar kunnen maken.

Met het onderwijs maken we in 2012 plannen en afspraken over een nog sterker integraal bewegingsaanbod binnen en buiten de schooltijden.

Deelprogramma 2 DEELNAME AAN SPORT

Topsport

Als gemeente vinden we topsport belangrijk voor zover het een relatie heeft met de breedtesport: de topsport als rolmodel voor de breedtesport. Een deel van het topsportbudget willen we gaan reserveren voor talentopleidingen van een viertal kernsporten in de stad. Welke kernsporten dat zijn gaan we in 2012 bepalen. De jaarlijkse sportstimuleringsprijs (een geldbedrag en een beeld van Jan Steen) wordt vanaf nu uitgereikt aan jonge topsporttalenten.

Topsport heeft ook een plaats in onze ambities voor Groningen als City of talent. Samen met sportverenigingen, de kennisinstellingen en het bedrijfsleven willen we inhoud geven aan Groningen als kennisstad op het gebied van topsport en talentontwikkeling. Aansluitend op de reeds gevoerde gesprekken, presenteren we in 2012 ons plan hiervoor.

Programma 6: Cultuur

Bruisend en spraakmakend

Met kunst en cultuur maken we van Groningen een levendige stad, en we betrekken iedereen bij de stedelijke samenleving, als deelnemer of als toeschouwer. Groningen is het bruisende culturele centrum van Noord-Nederland. Daaraan ontleent onze stad voor een belangrijk deel zijn aantrekkingskracht: voor (nieuwe) inwoners en voor bezoekers. We willen dat Groningen een stevige positie inneemt in de top-5 van Nederlandse cultuursteden. Als gemeente faciliteren we een divers cultuuraanbod en een veelzijdige culturele infrastructuur. We willen dat alle Stadgers kunnen meedoen aan culturele activiteiten. Voor specifieke doelgroepen verlagen we drempels, en creëren extra mogelijkheden. Daarnaast bieden we ruimte aan nieuw talent! Zo houden we Groningen bruisend en spraakmakend.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Culturele infrastructuur**
- 2 Deelname aan cultuur**
- 3 Overig**

Deelprogramma 1 CULTURELE INFRASTRUCTUUR

Groninger Museum

Door diverse oorzaken kwam de liquiditeitspositie van het Groninger Museum in 2011 ernstig onder druk te staan. Met een betalingsregeling van 700 duizend euro (in 20 jaar terug te betalen) zijn de acute problemen opgelost. Daarbij hebben wij het museum gevraagd een adequaat plan van aanpak op te stellen om nieuwe liquiditeitsproblemen te voorkomen.

Groninger Forum

Mede op basis van het advies van de commissie Terlouw besloot de provincie in juli 2011 alsnog positief over het doorgeven van de 35 miljoen euro uit het REP-ZZZL. De aanpak van de Grote Markt-Oostzijde/Forum is inmiddels gestart. In 2012 zullen wij op basis van het advies van de Commissie Terlouw de plannen voor invulling van het Forum verder concretiseren.

Eurosonic weer op de Grote Markt

De European Border Breakers Awards (EBBA's) worden ook in 2012 uitgereikt op Eurosonic in Groningen. Eurosonic verwacht in 2012 een groter televisiebereik dan in 2011, met uitzending in meer dan zes landen. Ter ere van het 25-jarig jubileum van Noorderslag In 2011 was er een gratis evenement (Eurosonic Air) op de Grote Markt. Vanwege het succes komt dat er in 2012 opnieuw.

Deelprogramma 3 OVERIG CULTUUR

Cultuur (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Met de vaststelling van de cultuurnota in december 2008 heeft de raad besloten de basis op orde te brengen. De middelen daarvoor zijn incidenteel afkomstig uit Stadsmeierrechten en het annuleren van het Kunstenfestival (625 duizend euro per jaar). Deze middelen zijn ingezet voor structurele subsidies aan culturele instellingen. Het wegvallen van deze incidentele middelen zal dus de nodige consequenties hebben, zeker gezien de grote bezuinigingen vanuit rijk en provincie.

Dit willen wij voor de jaren 2013 en 2014 met 1,0 miljoen euro per jaar compenseren.

Programma 7: Verkeer

Duurzaam goed bereikbaar

Goede bereikbaarheid is essentieel voor de stad. Maar minstens zo belangrijk is een aangename, veilige en gezonde leefomgeving. In het programma Verkeer combineren we deze ambities. Daarbij is ons uitgangspunt met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet. Omdat Groningen een compacte stad is, is de fiets in veel gevallen en voor veel stadjes een reëel alternatief. Om dezelfde reden is er een stevig draagvlak voor openbaar vervoer en P+R.

Groningen is de grootste stad van het Noorden. Voor de gehele Noordelijke regio vervult de stad een onmisbare functie als centrum van werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg. Goede verbindingen tussen stad en ommeland zijn daarmee dus vooral ook voor de regio van wezenlijk belang. Daarom werken we op dit gebied intensief samen met onze regiopartners.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Fiets**
- 2 Openbaar Vervoer**
- 3 Auto**
- 4 Parkeren**
- 5 Verkeersveiligheid**
- 6 Overig**

Deelprogramma 1 FIETS

Nieuwe fietspaden

Op diverse plekken in de stad werken we aan nieuwe fietspaden. Eind 2011 verwachten we de fietsbrug Plataanlaan en de fietspaden langs de Duinkerkenstraat en Antwerpenweg op te leveren, en in 2012 de fietspaden langs de spoorlijn Groningen-Sauwerd en langs de Noordelijke Ringweg.

Deelprogramma 2 OPENBAAR VERVOER

Regiotram

De voorbereiding voor de aanbesteding van de eerste twee tramlijnen in de stad is in volle gang. Als uw raad eind 2012 instemt met de gunning, zullen in 2016 de trams rijden in de stad naar Zernike en Kardingse. Na 2020 moeten de trams doorrijden de regio in. Uitwerking van deze plannen vindt in 2011 plaats, in de periode 2012-2015 moet de financiering voor het doorrijden in de regio georganiseerd worden. In totaal reserveren we 103 miljoen euro voor de regiotram.

Busbaan en P+R Europaweg

In 2010 hebben we onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de doorstroming voor het openbaar vervoer richting de stad/UMCG over de Europaweg te verbeteren. Er is gekozen voor een oplossing van een aparte busbaan stad in en stad uit. De busbaan leggen we in 2012 aan. In 2012 nemen we ook de rechtstreekse aansluiting van P+R Europapark op de Europaweg in gebruik, waarmee de bereikbaarheid van de binnenstad vanuit deze richting flink verbetert.

Deelprogramma 3 AUTO

Zuidelijke Ringweg

In 2012 werken we het voorlopig ontwerp uit tot een definitief ontwerp en worden het Ontwerp Tracé Besluit en de Milieu Effect Rapportage opgesteld. Het bereikbaarheidsplan tijdens de bouw maken we steeds concreter en de aanbesteding bereiden we verder voor.

Op diverse momenten in het proces betrekken we de belanghebbenden. De werkelijke start van de uitvoering is medio 2015.

Kleine verkeersmaatregelen (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Jaarlijks realiseren we, op basis van verzoeken van Stadjers, een aantal relatief kleine verkeersmaatregelen. Hierbij valt te denken aan het plaatsen van snelheidsbeperkende maatregelen, verkeersborden en het realiseren van parkeerplaatsen. Om ook in 2012 adequaat op verschillende verzoeken te kunnen reageren, willen we 100 duizend euro beschikbaar stellen.

Deelprogramma 4 PARKEREN

Nieuwe parkeergarages

Eind van dit jaar gaat de parkeergarage Damsterdiep open. Rond dezelfde tijd zal het project Groninger Forum / Oostwand beginnen, waaronder de bouw van de Forumgarage. Na opening van de parkeergarage Damsterdiep heffen we een deel van de parkeerplaatsen langs de Diepenring op, waarmee we de stad weer een beetje mooier maken.

Parkeerbedrijf (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Het resultaat van het parkeerbedrijf staat onder druk. Dit komt voor een belangrijk deel door nadelige resultaten van de Boterdiepgarage en de Circusgarage. De Circusgarage veroorzaakt jaarlijks een gemiddeld tekort van 0,4 miljoen euro en de Boterdiepgarage leidt elk jaar tot een tekort van circa 1,7 miljoen euro. De resultaten van deze garages blijven achter bij de verwachtingen omdat de ontwikkelingen in het CiBoGa gebied langer duren dan verwacht. Dit leidt tot minder bewoners en bezoekers in het gebied en dus tot minder bezoekers van de parkeergarages. We stellen 10 miljoen euro beschikbaar om het tekort van het parkeerbedrijf voor de komende vijf jaar op te lossen. Hiermee boeken de waarde van de Circusgarage volledig af. Daarnaast reserveren we middelen om de kapitaallasten van de Boterdiepgarage gedurende vijf jaar te kunnen opvangen. Omdat er een grote relatie ligt met de grondexploitaties in de omgeving voegen we deze middelen toe aan de reserve grondzaken. We verwachten dat de kapitaallasten van de Boterdiepgarage na vijf jaar weer door het parkeerbedrijf gedragen kunnen worden omdat de ontwikkelingen in het CiBoGa gebied dan voldoende zijn gevorderd.

Naast het beschikbaar stellen van aanvullende middelen, willen we ook maatregelen binnen het parkeerbedrijf. We hebben de mogelijkheden hiervoor geïnventariseerd. Totaal levert dit jaarlijks ongeveer 1,7 miljoen euro op. Dit bedrag bouwt op tot 2015. De maatregelen hebben onder andere betrekking op efficiënter beheer en minder voorzieningen fietsparkeren. Daarnaast willen we een aantal investeringen, waarvan de kapitaallasten nu voor rekening van het parkeerbedrijf komen, financieren met BDU en / of RSP middelen. We overleggen hierover met de provincie. We leggen deze maatregelen in een afzonderlijk voorstel aan u voor.

Deelprogramma 5 VERKEERSVEILIGHEID

Veilige schoolomgeving (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Binnen het project “veilige schoolomgeving” pakken we sinds 2007 in nauwe samenspraak met vertegenwoordigers van scholen, ouders en buurtbewoners de verkeerssituatie rondom 48 basisscholen in Groningen aan. Door veranderde inzichten, aanvullende wensen ten aanzien van de noodzakelijk geachte maatregelen en een uitgebreid participatietraject zijn de kosten per school hoger uitgevallen dan aanvankelijk geraamd. We willen hiervoor in 2012 400 duizend euro beschikbaar stellen.

Programma 8: Wonen

Voor iedereen een woning naar wens

Voor iedereen een woning naar wens: dat is de centrale doelstelling in ons woonbeleid. In onze woon- en wijkvernieuwingsprogramma's werken wij daarom aan gedifferentieerde en evenwichtige wijken die plaats bieden aan alle bevolkingsgroepen en leefstijlen.

Met de stedelijke corporaties en andere partijen hebben we afgesproken jaarlijks in een bandbreedte tussen de 950 – 1350 woningen te realiseren. We willen goede en duurzame woningen bouwen voor verschillende doelgroepen, in een mix van koop en (sociale) huur, in de bestaande stad en in de nieuwe woongebieden. Bij de ontwikkeling en uitvoering van ons woonbeleid in de wijken hebben de bewoners een belangrijke stem. De toevoeging van nieuwe woningen moet bijdragen aan het op gang houden van de doorstroming op de woningmarkt en aan evenwichtige en leefbare wijken.

We willen in 2035 een energieneutrale stad zijn. Een belangrijke opgave in dit verband is energie te besparen in de bestaande woningen. Met de stedelijke corporaties hebben we hier afspraken over gemaakt.

In ons programma 'Wonen' werken we ook aan zorgvuldig beheer en instandhouding van ons cultuurhistorisch erfgoed, zowel boven als onder het maaiveld.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Doelgroepen**
- 2 Nieuwbouw**
- 3 Bestaande woningvoorraad**
- 4 Cultuurhistorie en archeologie**
- 5 Overig wonen**

Deelprogramma 1 DOELGROEPEN

Jongeren- en studentenhuisvesting

Jongeren zijn belangrijk voor de stad. Daarom vinden wij het van belang dat jongeren ook goed en snel huisvesting kunnen vinden. Aan de andere kant hebben wij ook oog voor problemen die kunnen ontstaan door hoge concentratie van jongeren. Daarom voeren we beleid langs meerdere sporen:

- Spreiding van kamerverhuur door handhaven van de 15% -kamerverhuur norm in de gehele stad (met enkele uitzonderingen)
- Intensiveren van de aanpak van illegale kamerverhuur
- Tussen 2010 en 2014 4500 wooneenheden voor jongen erbij; 600 in 2012
- Opnieuw aan de slag met de campagne 'Leven in de stad', waarin we studenten en stadjes wijzen op elkaars verantwoordelijkheden en inzetten op meer begrip voor de verschillende leefstijlen in onze stad.

Woningmarkt (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Door de economische crisis is er duidelijk minder beweging op de woningmarkt ook in de stad Groningen. Door het verminderde vertrouwen, lichte waardedaling van woningen, maar zeker ook door de aanscherping van de hypotheekvoorwaarden wordt het voor consumenten steeds lastiger om de financiering voor de woning rond te krijgen. Beweging op de woningmarkt houden is essentieel voor de komende periode. Wij willen bevorderen dat starters een eerste stap op de woningmarkt

kunnen zetten. Juist voor starters, met vaak een laag, maar groeiend inkomen is het moeilijk de financiering rond te krijgen. Daarom gaan we in 2012 startersleningen en/ of financieringsconstructies ontwikkelen om de woningmarkt te stimuleren. We stellen hiervoor 750 duizend euro ter beschikking in 2012 en 750 duizend euro in 2013.

Deelprogramma 2 NIEUWBOUW

Meerstad

Vanwege de veranderende marktomstandigheden zijn we samen met onze partners in het project Meerstad de grondexploitatie aan het herzien. Dit kan tevens leiden tot nieuwe samenwerkingsvormen tussen de partners. Ook zal het financiële consequenties hebben.

Dit proces moet eind 2011 tot besluitvorming leiden, waarna in 2012 de gewijzigde situatie van start zal gaan.

Ondertussen is de bouw in Meerstad in het voorjaar van 2011 van start gegaan. De verkoop gaat niet zo hard als verwacht, maar vergeleken met andere woningbouwprojecten in de regio verloopt het relatief goed. Ook is er grote belangstelling voor de waterwoningen. Deze zijn in september 2011 in de verkoop gegaan. We verwachten in 2012 dat circa 100 woningen worden gerealiseerd, waarvan 13 energieneutrale woningen.

Deelprogramma 3 BESTAANDE WONINGVOORRAAD

Woonschepenhaven (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

De gemeente heeft al lange tijd de ambitie om tot een totale revitalisering van de woonschepenhaven te komen. De huidige staat van onderhoud en beeldkwaliteit en de behoefte om tot verdunning te komen maken een dergelijke ingreep wenselijk. In het najaar van 2009 is met de corporaties Lefier en Nijestee afgesproken dat de gemeente voortrekker is van deze revitalisering. We stellen voor om ten behoeve van de revitalisering van de woonschepenhaven een investeringsbudget van 5 miljoen euro beschikbaar te stellen.

Deelprogramma 5 OVERIG WONEN

Suikerunie (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Bij de aankoop van het Suikerunieterrein in 2009 is aan uw raad toegezegd dat wij de stad betrekken bij de tijdelijke invulling van het gebied. Uw raad heeft daartoe in februari 2011 het raadsvoorstel De Campagne vastgesteld. Voor de prijsvraag, de tijdelijke invulling en de gewenste toegankelijkheid voor de gebruiksfuncties, het publiek en de omliggende wijken en dorpen en het beheer en onderhoud van het terrein is een extra investering nodig. Wij stellen hiervoor 500 duizend euro ter beschikking.

Programma 9: Onderhoud en beheer openbare ruimte

Duurzaam schoon, heel, mooi, groen

In het programma Onderhoud en beheer werken we aan een buurt, wijk en stad waar het prettig is om te verblijven. Een stad die schoon, heel, mooi en groen is. Luisteren naar en samenwerken met bewoners is bij onderhoud en beheer in Groningen een goede gewoonte. Duurzaamheid is in alle onderdelen van dit programma richtinggevend.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Kwaliteit van de leefomgeving**
- 2 Afvalinzameling- en verwerking**
- 3 Overige Onderhoud en beheer openbare ruimte**

Deelprogramma 1 KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING

Veiligheid Herewegspoorviaduct

Het Herewegspoorviaduct vertoont al geruime tijd tekenen van slijtage en is feitelijk aan vervanging toe. Die vervanging willen we integraal aanpakken met de aanleg van de tramlijnen. Dat duurt nog zo'n vier jaar. Om in de tussenliggende tijd het viaduct veilig te houden zijn jaarlijks monitoring en aanvullende maatregelen nodig. Hiervoor willen we in de jaren 2012 tot en met 2014 jaarlijks 100 duizend euro beschikbaar stellen. Daarnaast stellen we voor 10 miljoen euro uit de risicobuffer 2014 in te zetten voor vervanging van het Herewegviaduct.

Verlichting/groot onderhoud (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Een aantal voorzieningen in de stad is de komende tijd aan vervanging of groot onderhoud toe. Omdat het onderhoudsbudget daarvoor niet toereikend is, werken we de komende tijd een meerjarenplan uit waarin alle knelpunten zijn opgenomen. Voor de meest acute problemen willen we in 2012 al beginnen met uitvoering van maatregelen. Het gaat dan vooral om de eerste fase van de vervanging van verouderde verlichtingskabels, maar ook voor het groot onderhoud aan houten bruggen, kademuurs en asfaltwegen willen we aanvullende middelen inzetten. De jaren erna willen we aan de hand van het meerjarenprogramma het groot onderhoud in de stad aanpakken. We willen hiervoor vanaf 2012 structureel 1,335 miljoen euro beschikbaar stellen.

Vakdirectie Stadstoezicht operationeel

Op 1 juni 2011 is de daadwerkelijke oprichting van de Vakdirectie Stadstoezicht een feit geworden. Alle toezichthoudende en handhavende taken in de openbare ruimte zijn gebundeld in een vakdirectie. Inmiddels zijn de werkprocessen zijn op orde, de huisvesting geregeld en de bestuurlijke strafbeschikking ingevoerd. In 2012 zullen we, in afstemming met politie, openbaar ministerie, de stad (bewoners en ondernemers) en wijkorganisaties, een handhavingprogramma opstellen en aan uw raad ter vaststelling aanbieden.

Deelprogramma 2 AFVALINZAMELING- EN VERWERKING

Tarieven afvalstoffenheffing omlaag

In 2011 is er een meer directe relatie aangebracht tussen afvalproductie en de hoogte van de heffing door het verschil in heffing tussen één- en meerpersoonshuishoudens te vergroten. Naar aanleiding van

een raadsbrede motie van december 2010 wordt in 2012 de relatie tussen hoeveelheid huisvuil en heffing verder versterkt. Verder zijn de kosten van verwerking van huisvuil gedaald. Dit werkt door in het tarief. Per saldo gaan de tarieven voor één- en tweepersoonshuishoudens in 2012 fors omlaag. Meerpersoonshuishoudens betalen in 2012 iets meer aan afvalstoffenheffing.

Deelprogramma 3 OVERIG ONDERHOUD EN BEHEER OPENBARE RUIMTE

RUD (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

In verband met verwachte efficiency winsten als gevolg van de oprichting van de regionale omgevingsdiensten (RUD's) ontvangen we een rijkskorting van 652 duizend euro in 2012, die oploopt tot 1,476 miljoen euro vanaf 2014. In 2012 hebben we een tekort van 652 duizend euro omdat efficiency winsten zich nog niet voordoen. Wij stellen voor om voor 2012 652 duizend euro beschikbaar te stellen.

Programma 10: Veiligheid

Veilige stad voor alle Stadgers, door alle Stadgers

Zorgen voor veiligheid is een belangrijke overheidstaak. In dit programma bundelen we onze specifieke inzet op dit terrein. Groningen is een veilige stad. Dat moet zo blijven en we willen dat mensen dat ook zo beleven.

Werken aan een veilige stad doen en kunnen we niet alleen. Politie en openbaar ministerie zijn voor ons belangrijke partners. Maar veiligheid begint eerder: met welzijnsinstellingen, zorgaanbieders, het onderwijs, corporaties, andere partners uit de justitieketen en maatschappelijke instellingen werken we gezamenlijk aan een stad waar iedereen zich veilig kan voelen. Van veel betekenis hiervoor is de betrokkenheid van de inwoners, bij elkaar, hun buurt en hun wijk. Die betrokkenheid proberen we te versterken.

We zeggen: ‘samen leven en samen wonen, een veilige stad voor alle stadgers’ – maar we zeggen ook: ‘samen leven en samen wonen: veiligheid bieden en veiligheid krijgen’.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 **Veilige woon- en leefomgeving**
- 2 **Bedrijvigheid en veiligheid**
- 3 **Jeugd en veiligheid**
- 4 **Integriteit en veiligheid**
- 5 **Fysieke veiligheid**

Veiligheidsbeleid (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Vorig jaar hebben wij bij de begroting 2011 voor de jaren 2011 – 2014 625 duizend euro nieuw beleidsgeld beschikbaar gesteld voor veiligheid. In 2012 stopt het rijk met middelen beschikbaar te stellen voor veiligheid. Daarmee valt 1,5 miljoen euro weg. Wij willen voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 1,25 miljoen euro extra voor de veiligheidsaanpak beschikbaar stellen. Dan zijn we in staat de activiteiten die wij van belang vinden voor de veiligheid van onze stad voort te zetten. In totaal is daarmee 1,875 miljoen euro per jaar beschikbaar.

Op deelprogrammaniveau ziet dit er als volgt uit.

deelprogramma	bedrag
Veilige woon- en leefomgeving	1.003.000
Veilig uitgaan en veilige evenementen	250.000
Jeugd en veiligheid	424.000
Integriteit en veiligheid	178.000
Fysieke veiligheid	20.000

In de bijlage 3 treft u een overzicht aan van de inzet van de veiligheidsmiddelen (1,875 miljoen euro).

Programma 11: Stadhuis en Stadjer

Klantcontacten en informatie voor burgers organiseren

Het programma Stadhuis & Stadjer is gericht op de verbetering van de dienstverlening vanuit het perspectief van de burger, ondernemers en instellingen.

Belangrijk daarbij is dat de burgers, ondernemers en instellingen ‘de gemeente’ ervaren als één geheel, en niet als afzonderlijke diensten, afdelingen en loketten.

In onze mondelinge, schriftelijke en elektronische contacten met de burger zijn we vriendelijk, correct, vlot en volledig. En bij alles werken we efficiënt. Informatie hoeft maar één keer aan ons doorgegeven te worden.

We willen burgers, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. Om dat te kunnen doen, streven we naar transparantie en we spelen proactief in op hun informatiebehoefte. Adequate informatievoorziening is een voorwaarde voor het creëren van betrokkenheid. Daarnaast zorgen we ervoor dat we als gemeente openstaan voor signalen uit de samenleving.

Bij het realiseren van onze ambities maken we gebruik van moderne ICT-toepassingen (internet). Als een dienst of product wordt aangevraagd, is de status van de aanvraag on-line in te zien. Afspraken over servicenormen zijn vastgelegd in het kwaliteitshandvest.

Dienstverlening en communicatie zijn aparte vakgebieden waarvan de achterliggende principes integraal onderdeel moeten zijn van het werk van de gehele organisatie en elke individuele medewerker.

Daarom werken we aan de verdere professionalisering van al onze medewerkers!

DEELPROGRAMMA'S

- 1. Contact met de burger**
- 2. Beleidscommunicatie**
- 3. Publieke Dienstverlening**
- 4. Overige Stadhuis en Stadjer**

Deelprogramma 1 CONTACT MET DE BURGER

Meer via internet

We willen dat op de verschillende domeinen van dienstverlening klantcontacten zoveel mogelijk via internet verlopen. In 2012 werken aan een toename van de transacties via internet met 20% in 2013. Daarmee willen we het aantal baliebezoeken, telefoongesprekken en poststukken reduceren.

Deelprogramma 2 BELEIDSCOMMUNICATIE

Wijkcommunicatie (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Wijkcommunicatie is een project binnen het webbeheer van de gemeente Groningen. Doel is om alle wijkpagina's op de gemeentelijke website ("mijn wijk") te voorzien van wijkrelevante informatie in de vorm van online communicatiedossiers. Deze informatie moet tijdig geplaatst worden en goed

vindbaar zijn. Wij zien dit als basis voor betrokkenheid en participatie. Een tweede doel van het project wijkcommunicatie is de onafhankelijke redacties van wijkwebsites van de wijken zelf vanuit de gemeente ondersteund worden in hun werk.

Wij stellen voor om hiervoor jaarlijks 50 duizend euro uit te trekken voor de jaren 2012, 2013 en 2014.

Burgerparticipatie (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Begin 2011 heeft uw gemeenteraad de kadernota Burgerparticipatie vastgesteld. Daarin zijn de doelen en hoofdlijnen voor het (burger)participatiebeleid neergelegd. De volgende stap is het uitwerken van de kadernota in een implementatieplan. Onze deelname aan de landelijke benchmark

Burgerparticipatie zal input leveren voor de opstelling van het implementatieplan.

‘Sociale media’ spelen een nieuwe, kansenbiedende rol, vooral daar waar het gaat om ‘coproduceren’ en ‘meebeslissen’. Meer (structurele) inzet van de Factor-C methode zal moeten leiden tot een vroegtijdige en systematische aanpak bij het inrichten van het communicatie- en participatieproces.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om te komen tot inrichting van een centraal ‘expertispunt’ Burgerparticipatie, waar alle kennis en ervaring wordt gebundeld en gemeentebreed beschikbaar gesteld.

Wij stellen voor om hiervoor jaarlijks 50 duizend euro uit te trekken voor de jaren 2012, 2013 en 2014.

Programma 12: Bedrijfsvoering

Efficiënt, samenwerkend, verantwoord

We streven naar een efficiënte en op samenwerking gerichte organisatie die zoveel mogelijk integraal werkt. Dat betekent samenwerken met elkaar, met de collega's van andere diensten en met anderen.

Als grote werkgever en opdrachtgever wil de gemeente het goede voorbeeld geven. We hechten veel waarde aan modern werkgeverschap, duurzaamheid en sociale verantwoordelijkheid.

DEELPROGRAMMA'S

- 1 Innovaties**
- 2 Personeel**
- 3 Facilitaire dienstverlening**
- 4 Overige Bedrijfsvoering**

Deelprogramma 1 INNOVATIES

Eén gemeente Groningen

In de zomer van 2011 heeft het College het principebesluit genomen om het Algemeen Management Team (AMT) als hoogste ambtelijke orgaan te vervangen door het Groninger Management Team (GMT). Centraal in dat besluit staat de visie van één gemeente Groningen en integrale beleidsprogramma's - en niet de dienstenstructuur – die leidend zijn.

Deze visie is ook richtinggevend voor ons personeelsbeleid. Voor de ontwikkeling naar één flexibele organisatie is het van belang dat managers en medewerkers optimaal worden gestimuleerd en gefaciliteerd om hun kwaliteiten in te zetten over afdeling- en dienstgrenzen heen (horizontale mobiliteit).

Met het oog op de vergrijzing dient ook blijvend aandacht te zijn voor de arbeidsmarktpositie van de gemeente Groningen als aantrekkelijke werkgever voor zittende medewerkers en nieuw (jong) talent. In 2012 streven we naar vergroting van het aandeel jonge medewerkers (<30) naar 6,5% (2011: 5,3%)

Organisatie en cultuurverandering (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Onze organisatie gaat de komende tijd veranderingen doormaken. "Eén Groningen, één organisatie en één werkgever, met als vertrekpunt een optimale dienstverlening aan de burger". Dat is ons doel. Om de gewenste veranderingen te bereiken willen we aanvullend 665 duizend euro beschikbaar stellen voor 2012.

Deelprogramma 2 PERSONEEL

Formatie concernfinanciën (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

We willen toe naar een kwalitatief betere dienstverlening. Zowel naar burgers als naar uw raad. We hebben extra mensen bij concernfinanciën nodig om de gewenste kwaliteitsverbetering te bereiken. Dan kunnen we Dafinci goed implementeren, de control verbeteren en de rapportages uit de P&C cyclus tijdig en kwalitatief op orde maken. We stellen hiervoor jaarlijks 150 duizend euro beschikbaar over de periode 2012 tot en met 2014.

Deelprogramma 3 FACILITAIRE DIENSTVERLENING

ICT (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

Wij willen onze organisatie flexibeler maken, zodat we beter en sneller op de vraag van onze stadgers kunnen inspelen. Het ‘nieuwe werken’ dat ons voor ogen staat kan alleen wanneer wij onze faciliteiten daarop aanpassen. Onze medewerkers willen we in staat stellen op verschillende plekken te werken: zowel op kantoor als thuis. Door onze gebouwen flexibeler in te richten, besparen we kosten, maar daarvoor zijn goede digitale werkplekken een voorwaarde. We willen daarom een inhaalslag maken in onze ICT voorzieningen. Daarom stellen we voor hiervoor structureel 1,7 miljoen euro te reserveren.

Programma 13: Overig

Deelprogramma 1 COLLEGE, RAAD EN OVERIG

Taakstelling tarieven (EXTRA BELEIDSMIDDELEN)

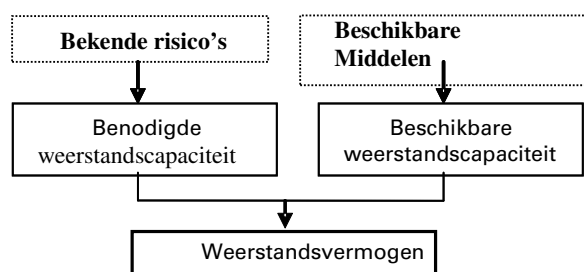
In het bezuinigingspakket van 42,5 miljoen euro hebben we een taakstelling opgenomen van 1,0 miljoen euro op tarieven. Niet alle tarieven zijn kostendekkend en via deze taakstelling willen we dat realiseren. We wilden de taakstelling invullen met het heffen van een tarief voor de kostenloze huwelijken en met kostendekkender maken van de begrafenisrechten. Over beide posten heeft uw raad een motie aangenomen, die de taakstelling hierop niet meer realistisch maakt. Wij willen daarom de bezuinigingstaakstelling op tarieven verlagen van 1,0 miljoen euro naar 835 duizend euro en willen hiervoor daarom structureel 165 duizend euro beschikbaar stellen uit de extra beleidsmiddelen.

3. Weerstandsvermogen

Paragraaf 3 Weerstandsvermogen

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken lopen wij risico's. Om de mogelijke financiële effecten van deze risico's op te kunnen vangen, is het noodzakelijk over voldoende weerstandsvermogen te beschikken. Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente Groningen zoals bekend bij de opstelling van de begroting. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om de risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd, dus zonder schadelijke gevolgen voor andere projecten en taken.

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit - de ingeschatte risico's - en de beschikbare weerstandscapaciteit - de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. In schema is dit als volgt weergegeven:

Onderdeel 1 Berekening weerstandsvermogen

In de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011 is de methodiek en de berekeningwijze van de afzonderlijke delen van het weerstandsvermogen vastgelegd. In deze kadernota is een verfijnde risicoboxenmethode met betrekking tot de risico's in de grondexploitaties opgenomen. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van bandbreedtes bij de inschatting van de risico's waardoor deze nauwkeuriger ingeschat kunnen worden.

De benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit drukken wij uit in een ratio.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient te worden vastgesteld welke ratio de gemeente Groningen nastreeft. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Tabel uit Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011

Voor de lange termijn streven wij ernaar dat het beschikbare weerstandsvermogen ten minste gelijk is aan het benodigde weerstandsvermogen (1,0). Voor de korte termijn willen we een score van 80% realiseren. Dit staat gelijk aan een score van 0,8.

In deze begroting vergelijken we het weerstandsvermogen 2012 met het weerstandsvermogen uit de rekening 2010 aangepast voor de verfijnde risicoboxenmethode.

	Begroting	Rekening
	2012	2010
Benodigde weerstandscapaciteit (A)	130.587	125.098
Beschikbare weerstandscapaciteit (B)	110.233	81.900
Ratio weerstandsvermogen	0,84	0,65
Weerstandsvermogen B - A	-20.354	-43.198

De ratio van het weerstandsvermogen is 0,84. Daarmee hebben we de waardering D en dat is matig. De beschikbare weerstandscapaciteit is 20,4 miljoen euro kleiner dan de benodigde weerstandscapaciteit. Met deze score voldoen we aan het streven voor de kortere termijn van 0,8.

Ten opzichte van de rekening 2010 is het weerstandsvermogen verbeterd. Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van de beschikbare weerstandscapaciteit. Daarnaast neemt de benodigde weerstandscapaciteit ook toe omdat de risico's ook toenemen.

De stijging van het benodigde weerstandsvermogen wordt voornamelijk veroorzaakt door een verhoging van risico's in de grondexploitaties en de opname van een aantal nieuwe risico's, zoals Wmo (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) en het risico op het niet (tijdig) halen van de bezuinigingen. Daarnaast zijn een aantal risico's afgenomen waaronder de risico's bij verstrekking van uitkeringen en incidentele financiering van structurele lasten bij SOZAWE.

De toename in beschikbare weerstandscapaciteit wordt grotendeels verklaard door de opname van de aandelen Enexis. De provincie is bereid onze aandelen in Enexis over te nemen, wanneer wij tot verkoop over willen gaan. Daarmee hebben we een 'stille reserve' die we inzetten voor ons weerstandsvermogen.

De reserves grondzaken en Wet BUIG zijn lager omdat deze zijn ingezet om de tekorten in 2010 en 2011 te dekken.

In de volgende paragrafen lichten we de afwijkingen in de risico's en reserves nader toe.

In het weerstandsvermogen is rekening gehouden met de toevoeging aan de reserve grondzaken in 2012 van 3 miljoen euro. Wij stellen voor deze geheel weer te onttrekken voor de verwachte verliezen in 2012. Er is uiteraard in de huidige stand nog geen rekening gehouden met de reeds voorgenomen toevoeging voor de jaren 2013 en 2014 van in totaal 6 miljoen euro.

Bij het bepalen van het weerstandsvermogen houden we rekening met lopende projecten, waar uw raad een besluit over heeft genomen en waar een krediet voor is vastgesteld. Achterliggende gedachte is dat we bij nieuwe projecten risico's kunnen vermijden door het project niet uit te voeren. In het kader van de aanscherping van het risicomangement anticiperen we bij de berekening van het weerstandsvermogen wel op de effecten van nieuwe (grote) projecten op het weerstandsvermogen. Op dit moment hebben we twee grote projecten die in de planfase verkeren, Zuidelijke Ringweg en de RegioTram. De risico's van de Zuidelijke Ringweg zijn op dit moment nog niet goed in te schatten.

Mogelijke effecten voor het parkeerbedrijf (lagere inkomsten van 1,5 miljoen euro) zijn meegenomen in de risico's voor het parkeerbedrijf.

Bij het project RegioTram wordt een groot deel van het risico overgedragen aan de opdrachtnemer. Hiervoor is circa 60 miljoen euro in de businesscase van de RegioTram opgenomen. Het resterende gemeentelijke risico van het project RegioTram ligt tussen de 20 en 40 miljoen euro (zie toelichting bij de risico's). Hiervoor zijn middelen beschikbaar uit de indirecte verkoopopbrengst van Essent.

Het risicoprofiel van de gemeente Groningen blijft de komende periode hoog. Op alle terreinen zijn de gevolgen van de crisis merkbaar. De uitgifte van gronden blijft achter, Rijksbudgetten worden gekort, het parkeerbedrijf staat onder druk en we moeten een grote bezuinigingstaakstelling realiseren.

Voor de lange termijn streven wij ernaar dat het beschikbare weerstandsvermogen ten minste gelijk is aan het benodigde weerstandsvermogen (1,0). Voor de korte termijn willen we een score van 80% realiseren. Dit staat gelijk aan een score van 0,8. In het collegeprogramma hebben we opgenomen dat we op langere termijn streven naar een ratio van 1,0.

Met de inzet van de waarde van de Enexis aandelen in het weerstandsvermogen bereiken we in 2012 naar verwachting een score van 0,84.

Benodigde weerstandcapaciteit

De benodigde weerstandcapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is ingeschat. Nieuw is dat bij het inschatten van risico's gewerkt wordt met bandbreedtes (intervallen). Door het hanteren van intervallen kan de omvang van het risico (bedrag in euro's) scherper worden aangegeven. Het risico wordt in euro's aangegeven in vier intervallen, per interval wordt een kans aangegeven. Deze inschatting geeft aan wat de kans is dat het risicobedrag binnen het interval valt. Vervolgens is een schatting gemaakt van de kans van optreden van het risico.

De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag.

De risico's van de grondexploitatie worden volgens de risicoboxenmethode berekend en integraal in de benodigde weerstandcapaciteit opgenomen. Binnen de risicoboxenmethode is een verfijning aangebracht met betrekking tot aanbestedingsrisico's, grondprijzenrisico's, boekwaarden en alternatieven binnen een project. Zie hiervoor de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement in 2011.

Omdat de kans klein is dat áls de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaalstelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

	Inc.	Struc	
1. Grondexploitatie	64.050		
2. Meerstad	13.125		
3. Lening Euroborg	8.025		
4. Verkeer en vervoerprojecten	3.050		
5. Herewegspoorviaduct	2.500		
6. Bodemsanering	4.750		
7. Juridische procedures	8.254		
8. TCN/SIG	3.650		
9. iederz	1.125		
10. Groot onderhoud		2.250	
11. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen OCSW		438	
12. Parkeerbedrijf		3.375	
13. BUIG		4.325	
14. Bezuinigingen		3.000	
15. Overige risico's	5.116	4.589	
Totale risico's	113.644	15.726	
Structureel maal factor 2		31.453	
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	102.280	28.307	
Benodigde weerstandscapaciteit (afgerond)		130.587	
benodigde weerstandscapaciteit			130.587
beschikbare weerstandscapaciteit			<u>110.233</u>
			<u>84%</u>

De benodigde weerstandscapaciteit is 130,6 miljoen euro en neemt ten opzichte van de risico's in de rekening 2010 toe met 5,5 miljoen euro.

De stijging van het benodigde weerstandsvermogen wordt veroorzaakt door een stijging van risico's in de grondexploitaties, verhoging van juridische risico's en opname van nieuwe risico's waaronder de Wmo (Wet Maatschappelijke Ondersteuning), TCN/SIG en het risico op het niet (tijdig) halen van de bezuinigingen.

Het blijkt dat als gevolg van de economische crisis vooral door de factor vertraging (rente, kostenstijging) risico's in de grondexploitatie toenemen, met name bij de bedrijventerreinen en kantorenlocaties. Twee projecten met een verhoogd risicoprofiel zijn Westpoort en Europapark. Mocht uitgifte van gronden in deze exploitaties uitblijven in de eerste komende jaren, dan is het niet uitgesloten dat ook deze twee grondexploitaties een negatief resultaat zullen laten zien.

Met betrekking tot de Wmo dreigt een tekort van 3,0 miljoen euro. Na dekking van extra beleidsmiddelen resteert een tekort van 1,3 miljoen euro waarvoor oplossingen gezocht dienen te worden.

Om ons tekort in het meerjarenbeeld op te lossen, hebben we een pakket aan bezuinigingsmaatregelen opgesteld van 42,5 miljoen euro. Daarnaast stellen we voor 2,5 miljoen euro aanvullend te bezuinigen. We houden rekening met het risico dat we niet alle voorgenomen bezuinigingen volledig in het gewenste tempo realiseren.

Daarnaast zijn een aantal risico's afgenomen waaronder de risico's bij verstrekking van uitkeringen en incidentele financiering van structurele lasten bij SOZAWE en het subsidierisico bij iederz.

De verlaging van de risico's met betrekking tot de verstrekking van uitkeringen (Wet BUIG) en het subsidierisico bij iederz worden veroorzaakt omdat in de risicobepaling rekening is gehouden met de dekking van aanvullende tekorten in de begroting. Het risico bij SOZawe betreffende incidentele financiering van structurele lasten is verlaagd als gevolg van een nauwkeuriger inschatting en genomen maatregelen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen, zijn:

- Algemene Egalisatiereserve van het concern;
- Egalisatiereserves van de diensten;
- Bestemmingsreserves, waarvan de besteding door de raad kan worden gewijzigd;
- Post Onvoorzien in de begroting;
- Stille reserves.

Vrij aanwendbare (bestemmings-) reserves

1. Algemene Egalisatie Reserve (AER)	25.326
2. Dienstegalisatiereserves	1.871
3. Grondexploitatie en grondbank	5.064
4. Euroborg	8.013
5. Bodemsanering	4.156
6. Egalisatie Btw-compensatie	1.186
7. Stimuleringsfonds VHV	5.568
8. IZA gelden	4.503
9. Waarde aandelen Enexis	35.000
10. Overige reserves	19.347
Totale reserves	110.033
Post onvoorzien 2012	200
Beschikbare weerstandscapaciteit	110.233

De beschikbare weerstandscapaciteit is 110,2 miljoen euro. Dit is 28,3 miljoen euro hoger dan in de rekening 2010.

Dat wordt met name verklaard door het meenemen van de aandelen Enexis in het weerstandsvermogen.

Risico's

De belangrijkste risico's zijn in de eerder tabel al weergegeven. Hieronder worden deze en andere majeure risico's evenals de politiek relevante risico's weergegeven en toegelicht. Tenslotte worden ook nog de voor het weerstandsvermogen relevante ontwikkelingen benoemd.

Bestuursdienst

Risico	Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
Programma	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. In 2011 is een concept bestuursakkoord tussen gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk tot stand gekomen. Momenteel is onduidelijk wat de status is van dit bestuursakkoord, doordat door gemeenten wel is ingestemd met het akkoord maar met uitzondering van de paragraaf Werken naar vermogen. Wij gaan er vanuit, conform het advies van de VNG, dat er wel een bestuursakkoord is en dat de afspraken die zijn opgenomen in dit akkoord gelden. De belangrijkste afspraken uit dit akkoord voor het gemeentefonds zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- herstel normeringsystematiek (trap op, trap af systematiek)- afschaffing maartcirculaire- (voorlopig) vervallen van de korting in verband met de RUD's- geen herinvoering van de behoedzaamheidsreserve <p>Indien het Rijk weer uitgaat van de gemaakte afspraken in het regeerakkoord (doordat gemeenten niet volledig hebben ingestemd met het bestuursakkoord) betekent dit dat de korting in verband met de RUD's weer geldt.</p> <p>Momenteel loopt een onderzoek naar de verdeling van de middelen in het gemeentefonds over de verschillende clusters. Dit onderzoek kan leiden tot herverdeeffecten die vanaf 2013 merkbaar zullen zijn.</p>
Risico	Het risico bedraagt maximaal 14 miljoen euro (naar boven of naar beneden), waarbij de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel.
Kans	De maximale omvang van het risico bedraagt 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Doordat we er vanuit gaan dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.
Eerste signaleringsdatum	1995
Actie	Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.
Risico	Vast personeel op tijdelijke projecten
Programma	College, raad en overig
Omschrijving	De afgelopen jaren is een aantal projectleiders door de Bestuursdienst aangenomen boven de formatieve sterkte. De projectleiders worden betaald uit incidentele middelen. Indien de incidentele financiering van de projectleiders wegvalt, is er geen financiële dekking voor de salarislasten.
Risico	146 duizend euro structureel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Turap 2006 I en begroting 2010
Actie	Er zal dekking binnen de in 2012 beschikbare budgetten worden gezocht.

Risico	Pensioenen wethouders (APPA)
Programma	College, raad en overig
Omschrijving	Met ingang van 2001 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de pensioenregeling van (oud-) wethouders. Ook kunnen sinds dat jaar wethouders de opgebouwde waarde van hun pensioen bij hun aantreden overdragen aan hun nieuwe werkgever. In 2007 is een pensioenverzekering voor de huidige en toekomstige wethouders afgesloten. Om de kosten van een pensioenverzekering te dekken is in de begroting 2007 een structureel budget van 0,3 miljoen euro opgenomen. Eind 2006 heeft de commissie Dijkstal geadviseerd om een pensioenfonds in het leven te roepen voor alle oud-wethouders. Naar verwachting zal over een aantal jaren een dergelijk pensioenfonds in het leven worden geroepen. Op dit moment zijn voldoende middelen beschikbaar om de pensioenlasten voor de komende jaren te dekken. In hoeverre dit bedrag afdoende is voor het mogelijk in te stellen landelijke pensioenfonds voor oud-wethouders, is op dit moment onduidelijk.
Risico	1,0 miljoen euro.
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2007
Actie	In afwachting op nadere informatie van het ministerie van BZK.

Risico	Niet halen bezuinigingen
Programma	Diversen
Omschrijving	Om ons tekort in het meerjarenbeeld op te lossen hebben we een pakket aan bezuinigingsmaatregelen opgesteld van 42,5 miljoen euro. Daarnaast hebben we een aanvullend bezuinigingspakket van 2,5 miljoen opgesteld. Het totale bezuinigingspakket bedraagt daarmee tenminste 45 miljoen euro. We moeten er rekening mee houden dat we niet alle voorgenoemde bezuinigingen volledig in het gewenste tempo realiseren.
Risico	4 miljoen euro structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2012
Actie	We sturen nauwgezet op de bezuinigingstaakstelling en rapporteren hierover via de kwartaalrapportages.

Concern Treasury

Risico	Renterisico
Programma	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de in het voorjaar bij het meerjarenbeeld verwachte ontwikkeling van de rente. De werkelijke renteontwikkeling kan hoger of lager uitvallen. Het risico op een netto voordelig resultaat is even groot als het risico op een netto nadelig resultaat.
Risico	Er worden in totaal drie renterisico's onderkend; het risico op herfinanciering, het risico op nieuw af te sluiten leningen, en het risico op mismatchbenutting. De renterisico's hebben een structureel karakter. De omvang van het risico is bepaald op 575 duizend euro.
Kans	0%
Eerste signaleringsdatum	Doorlopend
Actie	We hebben een rente egalisatie reserve waarmee schommelingen in het resultaat als gevolg van de rente ontwikkeling kunnen opvangen. De omvang van deze reserve is 1,75 miljoen euro.

DIA

	Tariefdaling rijbewijzen
Programma	Overig/Burgerzaken
Omschrijving	De minister van Infrastructuur en Milieu heeft aangegeven dat de verschillen in de rijbewijstarieven te groot zijn. De minister stelt voor dat het rijbewijs maximaal 36 euro mag gaan kosten. Definitieve besluitvorming dient nog plaats te vinden. Deze verlaging zal een jaarlijkse inkomstendaling van circa 385 duizend euro tot gevolg hebben. We gaan ervan uit dat de ingangsdatum 1 juli 2012 zal zijn.
Risico	289 duizend euro structureel
Kans	100 %
Eerste signaleringsdatum	Juni 2005
Actie	In afwachting van berichtgeving over nadere wet- en regelgeving over het maximale tarief voor rijbewijzen.

Leges identiteitsbewijs	
Programma	Overig/Burgerzaken
Omschrijving	De Hoge Raad heeft op 9 september 2011 beslist dat een gemeente geen leges mag heffen voor het verstrekken van een identiteitskaart. Deze uitspraak kan gevolgen hebben voor alle gemeenten. Verder zal een mogelijke gratis identiteitskaart effecten hebben op de afzet van paspoorten. Minister Donner is met een noodwet gekomen waardoor het aanvragen van een ID kaart (Identiteitskaart) niet meer gratis is vanaf 22 september 2011. De Tweede Kamer heeft inmiddels ingestemd met de wet. De Eerste Kamer moet het wetsvoorstel nog behandelen.
Risico	525 duizend euro structureel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Oktober 2010

Hulpverleningsdienst

Bezuinigingen (Gemeente Groningen en H&OG regeling) en Sociaal convenant Gemeente Groningen	
Programma	Welzijn, gezondheid en zorg / Veiligheid
Deelprogramma	Sociale samenhang en participatie / Fysieke veiligheid
Omschrijving	In de bezuinigingsvoorstellen voor de gehele gemeente is een formatiereductie opgenomen. Het uitgangspunt is dat dit gerealiseerd wordt zonder gedwongen ontslagen. Bij de Hulpverleningsdienst zijn bezuinigingen bijna alleen te realiseren door taken af te stoten. Onze personeelsleden zijn veelal specialisten die niet gemakkelijk herplaatsbaar zijn in andere functies waardoor we met frictiekosten te maken kunnen krijgen. Binnen de H&OG regeling moet 1 miljoen euro bezuinigd worden op de inwonerbijdrage. De gemeente Groningen heeft een aandeel van ongeveer 30% in deze regeling. Hiervoor geldt hetzelfde risico ten aanzien van de herplaatsbaarheid van personeel.
Risico	Het risico is erg afhankelijk van het vacatureaanbod en de uiteindelijk te schrappen functies. Het risico ligt in een bandbreedte van 0 - 150 duizend euro en wordt geschat op circa 75 duizend euro.
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2009 – maart 2010
Actie	Waar mogelijk sturen op mobiliteit personeel, intensieve begeleiding van werk naar werk Definitieve invulling bezuinigingsopdracht (m.n. gerelateerd aan vraagstuk rondom duiken) H&OG afwachten

Wmo	
Programma	Welzijn, gezondheid en zorg
Deelprogramma	Sociale samenhang en participatie
Omschrijving	<p>De WMO begroting voor 2012 vertoont een tekort van 1,7 miljoen euro en een taakstelling van 1,3 miljoen euro. Voorgesteld wordt om 1,7 miljoen euro beschikbaar te stellen vanuit extra beleid middelen. Binnen de begroting van het deelprogramma sociale samenhang en participatie resteert daarna een tekort van 1,3 miljoen euro.</p> <p>Naar verwachting is de egalisatiereserve WMO in 2011 geheel nodig om het negatieve resultaat over 2011 op te vangen. Dat betekent dat de egalisatiereserve in 2012 leeg is.</p> <p>Wij zullen de mogelijkheden onderzoeken om de taakstelling in te vullen. We rapporteren hierover bij de Voortgangsrapportage 1 van 2012. Het risico bestaat dat we het tekort niet (geheel) kunnen oplossen. Het risicobedrag ligt in een bandbreedte van 0 tot 1,3 miljoen euro, afhankelijk van de gekozen oplossingen.</p>
Risico	1,3 miljoen euro in 2012 en 550 duizend euro in 2013
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Augustus 2011
Actie	Monitoren ontwikkelingen en politieke keuzes voorbereiden

iederz

Risico bedrijfsvoering	
Programma	Werk en inkomen
Omschrijving	Betreft het risico dat de netto opbrengst lager uitvalt dan verwacht doordat opdrachten kunnen uitblijven danwel we een tekort aan personeel hebben om opdrachten in te vullen.
Risico	285 duizend euro structureel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	2005
Actie	Betreft regulier bedrijfsrisico, maar iederz is alert op ontwikkelingen in de markt.

Risico		Subsidierisico	
Programma	Werk en inkomen		
Omschrijving	Betreft het risico dat de rijkssubsidie verder daalt dan verwacht waardoor een tekort ontstaat.		
Risico	1,5 miljoen		
Kans	75%		
Eerste signaleringsdatum	2005		
Actie			

Milieudienst

Onvoldoende middelen in de bestemmingsreserve Bodemsanering	
Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	Ten behoeve van grote bodemsaneringen en onvoorziene zaken die niet uit de decentralisatie uitkeringen (DU-bodem en ISVIII/DU-ISV) of uit de exploitatie kunnen worden begroot zet de gemeente jaarlijks een bedrag in uit de bestemmingsreserve Bodemsanering. Door de gemaakte afspraken in het convenant ' <i>bodembeleid en aanpak spoedlocaties</i> ', die de mogelijkheden voor inzet van deze decentralisatie uitkeringen beperkt, zal eerder een beroep worden gedaan op de gemeentelijke middelen i.c. de bestemmingsreserve Bodemsanering. Zo zijn in 2010 toezeggingen gedaan voor onttrekking van middelen in 2011 voor de bodemsanering Helperplein en fase 2 Grondig.
Risico	4,0 miljoen euro
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Jaar 2001
Actie	Het monitoren van de bestemmingsreserve Bodemsanering

Vorming regionale uitvoeringsdienst (RUD), eenmalige kosten	
Programma	Duurzame ontwikkeling; Productgroep: Duurzame bedrijvigheid
Omschrijving	Het opzetten van Regionale Uitvoeringsdiensten moet leiden tot een verbetering van de kwaliteit van de uitvoering van milieutaken door de lagere overheden. Voor de uitvoerende organisaties gelden kwaliteitseisen. In het najaar 2011 vindt besluitvorming over een RUD in de provincie Groningen plaats. De provinciale projectgroep heeft een voorstel ontwikkeld met een kostenraming. De totale, eenmalige kosten (frictiekosten, desintegratiekosten, sociaal plankosten en projectkosten) worden geraamd op 18,8 miljoen. Het Stad Groningse aandeel hierin wordt op dit moment geschat op 0 tot 5 miljoen euro, afhankelijk van de keuze van het takenpakket. Uitgaande van deze bandbreedte wordt het risico op 2,5 miljoen euro geraamd.
Risico	2,5 miljoen euro
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Voorjaar 2010 (begroting 2010)
Actie	We zijn betrokken bij de voorbereidingen van het opzetten van de RUD.

Afspraken convenant ‘bodembeleid en aanpak spoedlocaties’

Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	In het convenant bodembeleid en aanpak spoedlocaties hebben gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk afspraken gemaakt over de verbreding en verdieping van het toekomstgerichte bodembeleid. Daarmee is de gemeente gebonden de ISV bodemmiddelen te besteden aan de uitvoering van het bodemconvenant. In het bodemconvenant is voorzien in een midterm review (najaar 2011) waarbij zal worden bezien of er spanning bestaat tussen het ambitieniveau en de beschikbare middelen. Dit kan leiden tot aanpassing van de afspraken uit het bodemconvenant.
Risico	2,5 miljoen euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Jaar 2009
Actie	Zorgen dat we in 2011 (midterm review) duidelijkheid hebben over eventuele knelpunten zodat die met de convenantpartijen besproken kunnen worden.

Vorming regionale uitvoeringsdienst (RUD), bezuiniging Rijk

Programma	Duurzame ontwikkeling; Productgroep: Duurzame bedrijvigheid
Omschrijving	Volgens afspraak tussen Rijk, Inter Provinciaal Overleg (IPO) en Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG) wordt de kwaliteit van de uitvoering van milieutaken door de lagere overheden verbeterd. Daartoe worden Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) opgezet. Het Rijk wil met de invoering van de RUD's landelijk een korting doorvoeren van 100 miljoen euro. De korting van 652 duizend euro in 2012 is gedekt middels extra beleidsmiddelen. De korting in 2013 bedraagt 1,1 miljoen euro. Hiervoor dienen efficiencymaatregelen genomen te worden. Het risico bestaat dat deze ontoereikend zullen zijn om de gehele korting op te kunnen vangen.
Risico	1,1 miljoen euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Voorjaar 2010 (begroting 2010)
Actie	Onderzoeken en uitvoeren efficiencymaatregelen

Programmatische aanpak voor bodemonderzoek en bodemsanering van gemeentelijke eigendommen (project Grondig)

Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	In dit project inventariseren we de bodemkwaliteit van de gemeentelijke eigendommen. De eerste inventarisatie is afgerond. In 2011/2012 wordt gestart het onderzoeken van de bodemkwaliteit van de gemeentelijke eigendommen met een groen gevoelig gebruik. Voor het onderzoek zijn middelen beschikbaar gesteld. Indien uit het bodemonderzoek blijkt dat bodemsanering noodzakelijk is (fase 3) dan zijn hier nog geen middelen voor beschikbaar.
Risico	2,0 miljoen euro
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	Jaar 2008
Actie	Verder uitvoeren project om inzicht te verkrijgen in kosten voor noodzakelijke saneringen.

Commerciële dienstverlening: omzet inzamelen bedrijfsafval

Programma	Leefomgeving
Omschrijving	De omzet en de marge van de bedrijfsafvalinzameling staat nog steeds onder druk omdat we te maken hebben met een overschot aan verwerkingscapaciteit en daardoor scherpe concurrentie. Dit is merkbaar bij nieuwe aanbestedingen (grote partijen) en bij de reguliere klanten. Het financiële risico heeft betrekking op het verlies aan netto opbrengsten.
Risico	363 miljoen euro structureel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2009
Actie	Volgen tussentijds de ontwikkeling

Kermisinkomsten	
Programma	Leefomgeving
Omschrijving	De Grote Markt is door de bouw van het Forum en het aanleggen van het tramtracé gedurende een aantal jaren niet of slechts gedeeltelijk te gebruiken voor de meikermis. Het financiële effect van deze ontwikkeling betekent lagere opbrengsten, 150 duizend euro. In 2010 is hiervoor incidenteel 150 duizend euro extra beleidsgeld voor vastgesteld. Hiervan resteert per 31 december 2010 35 duizend euro. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve Nieuw Beleid. Ook de augustuskermis zal nadelige financiële gevolgen ondervinden van deze ontwikkelingen. Inschatting ca. 60 duizend euro. Deze inkomsten komen altijd ten gunste van de KVVV voor de viering van 28 augustus en 4 en 5 mei. Zij ontvangen dus minder middelen en doen dan een mogelijk beroep op extra subsidie. Op basis van financiële jaarstukken van de KVVV wordt dit bedrag geschat op 50 duizend euro.
Risico	58 duizend structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Rekening 2008
Actie	

Bestuurlijke strafbeschikking	
Programma	Leefomgeving
Omschrijving	Met het Centraal Justitieel Incasso Bureau heeft de gemeente Groningen een convenant gesloten. Onderdeel van het convenant vormt de opbrengst voor de MD per opgemaakt proces-verbaal in het kader van de bestuurlijke strafbeschikking. Gelet op de bezuinigingen van Rijk is het op dit moment echter nog uiterst onzeker of dit bedrag vanaf 2013 daadwerkelijk zal worden ontvangen.
Risico	233 duizend euro structureel
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	Rekening 2010
Actie	Bij de VNG is de problematiek aangekaart.

Korting op de Decentralisatie-uitkering Bodem

Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	In juni 2011 is in de landelijke Werkgroep Bodem mondeling bericht over de aanpassingwet Wet bodembescherming (Wbb) die het Rijk op korte termijn in procedure brengt en de beoogde korting op de Decentralisatie-uitkering Bodem (DUB) per 1 januari 2012. De landelijke taakstelling voor deze bezuiniging bedraagt 6 tot 10 miljoen euro per jaar. Alom wordt getwijfeld aan de haalbaarheid van deze taakstelling. Het Rijk heeft dit gesignaleerd maar heeft aangekondigd dat op voorhand een korting van 6 miljoen euro zal plaatsvinden. Deze korting zal naar verwachting per 1 januari 2012 worden toegepast. De verwachting is dat de aangekondigde bezuiniging per bevoegd gezag neerkomt op een korting van ca. 100 duizend euro.
Risico	100 duizend euro structureel
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	Jaar 2011
Actie	Volgen verloop van de discussie over dit onderwerp in de landelijke werkgroepen.

OCSW

Risico	Bedrijfsrisico werkmaatschappijen
Programma	Diversen
Omschrijving	De werkmaatschappijen van OCSW kennen een afhankelijkheid van de economische conjunctuur. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van ca. 10% van de omzet. De totale omzet van de werkmaatschappijen is circa 17 miljoen euro.
Risico	1,75 miljoen euro euro structureel
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	-
Actie	Het risico wordt betrokken bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen voor de werkmaatschappijen

Risico	Fiscalisering onkostendeclaraties
Programma	Diversen
Omschrijving	Betreft een risico bij OCSW op mogelijke naheffingen van de fiscus naar aanleiding van het onderzoek naar onkostendeclaraties. Wij concluderen dat een naheffing over de periode 2005-2008 niet kan worden uitgesloten. Wij hebben in de rekening 2010 voor de fiscalisering onkostendeclaraties een voorziening getroffen van 58 duizend euro. Dit heeft betrekking op de jaren 2006 tot en met 2009. Het gaat hier om de verliezen die redelijkerwijs vallen in te schatten. Voor de onderdelen die niet vallen in te schatten nemen wij een risico op. We schatten de omvang van een naheffing in op 0 tot 1 miljoen euro. Het risicobedrag ramen wij daarom op 500 duizend euro.
Risico	500 duizend euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2010
Actie	Op dit moment wachten wij uitsluitel van de Belastingdienst af. De termijn daarvan kunnen wij niet aangeven.

Risico	Kosten leerlingenvervoer
Programma	Integraal jeugdbeleid
Omschrijving	De kosten van het leerlingenvervoer geven aan dat het beschikbare budget in 2011 zal worden overschreden. Bij een gelijkblijvend aantal leerlingen en vervoerskilometers bestaat het risico dat overschrijdingen optreden.
Risico	53 duizend euro structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Begin juni 2011
Actie	Ontwikkeling van leerlingaantallen en vervoerskilometers blijven volgen.

Risico	Bezuinigingen rijk/provincie in de cultuursector
Programma	Cultuur
Omschrijving	Zowel door de rijksoverheid als door de provincie worden forse bezuinigingen in de cultuursector doorgevoerd. Daarbij wordt ook de BTW op cultuur verhoogd. Dit heeft consequenties voor de culturele instellingen in deze stad en voor onze werkmaatschappijen. Voor onze werkmaatschappijen zal het hogere Btw-tarief leiden tot een verhoging van het tarief voor de servicekosten. Ook zullen artiesten mogelijk hun prijs verhogen. Door de prijselasticiteit zullen mogelijk minder bezoekers naar de voorstellingen komen.
Risico	PM
Kans	PM
Eerste signaleringsdatum	Rekening 2010
Actie	De bezuinigingen en Btw-verhoging zullen leiden tot een vermindering van het culturele aanbod in de stad. Financiële effecten zullen moeten worden opgevangen door prijsverhogingen en door programmatische aanpassingen.

ROEZ

Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties

Programma	Diversen
Omschrijving	Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc. De omvang van de risico's die verband houden met grondexploitaties, plankostencomplexen en nog in exploitatie te nemen gronden bedraagt 64 miljoen euro. Het risicobedrag wordt voor 100% meegenomen omdat de weging van kansen al in de risicoboxenmethode heeft plaatsgevonden.
Risico	64 miljoen euro
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	2004
Actie	De risicoboxenmethode is gebaseerd op het boxenmodel van de lopende grondexploitaties. Voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van de egaliseringsreserve zijn de in box III aangegeven risico's van de lopende grondexploitatie relevant. Box III geeft inzicht in de risico's van het project welke niet opgenomen zijn in de projectbegroting/grondexploitatie. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.

Meerstad

Programma	Woonklimaat / Woningbouwlocaties
Omschrijving	Voor de ontwikkeling van Meerstad is de gemeente een PPS aangegaan met een aantal overheid- en marktpartijen. De gemeente is voor 25% aandeelhouder van de GEMM BV en GEMM CV met een aandelenkapitaal van totaal 125 duizend euro. Bovendien heeft de gemeente een achtergestelde geldlening verstrekt van 2,375 miljoen euro. Naast deze financiële inbreng staat de gemeente borg voor de geldleningen die de GEMM CV heeft aangetrokken. En wel voor maximaal 70% van de totale grond die de gemeente in eigendom heeft gekregen. De gemeente staat momenteel borg voor 231 miljoen euro. Het grootste risico bij Meerstad is het afzetrisico. Wanneer het aantal woningen in Meerstad niet volgens planning kan worden gerealiseerd, heeft dit een groot financieel effect. Op basis van recente verkoopcijfers hebben we met de accountant bij de jaarrekening 2010 de conclusie getrokken dat het risico voorlopig becijferd wordt tussen de 35 miljoen euro en 52,5 miljoen euro. We hebben een voorziening getroffen van 35 miljoen euro, dit is circa 15%-20% van ons deel van de boekwaarde. Resteert een risico van 17,5 miljoen euro. Eind 2011 wordt het herziene grondexploitatie vastgesteld op basis van de actuele ontwikkelingen. Hierbij zal opnieuw het risicoprofiel van Meerstad worden bepaald.
Risico	17,5 miljoen euro
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2004

Actie	Om de risico's in de grondexploitatie Meerstad te beheersen, zijn afspraken gemaakt in de samenwerkingsovereenkomst. De verantwoordelijkheid voor de beheersing van deze risico's ligt in eerste instantie bij de directie en AVA van de GEMM. Als aandeelhouder zal de gemeente dit, samen met de andere deelnemende overheidspartijen die zijn vertegenwoordigd in de stichting ten behoeve van zeggenschap in GEMM Beheer BV en de stichting kapitaaldeelname in GEMM CV, nauwgezet volgen.
-------	--

Parkeerbedrijf

Programma	Verkeer
Omschrijving	<p>Sinds 2002 exploiteert de gemeente Groningen parkeergarages. Met de in 2010 in gebruik genomen Boterdiepgarage en de in 2011 af te ronden bouw van de Damsterdiepgarage, Grote Marktgarage en de parkeergarage bij de nieuwbouw van Sociale Zaken op het Europapark komt het totaal geïnvesteerde vermogen voor acht parkeergarages en zeven buurtstallingen boven 100 miljoen euro. Dit resulteert in een hoger risicoprofiel. Daarnaast kunnen de inkomsten van het parkeerbedrijf, indien de investeringen in grote infrastructurele projecten als regiotram en zuidelijke ringweg doorgang vinden, onder druk komen te staan.</p> <p>Al bij de in 2007 uitgebrachte Nota Analyse Ontwikkeling Parkeerbedrijf is aangegeven dat de investeringen in nieuwe garages naar verwachting in de eerstvolgende jaren niet (geheel) terugverdiend kunnen worden, zodat aanloopverliezen zullen ontstaan. In de in januari 2010 vastgestelde Parkeernota is dit beeld geactualiseerd en bevestigd. Daarnaast zijn in deze parkeernota ambities geformuleerd om onze stad ook op termijn bereikbaar te houden. Deze ambities zullen deels uit de parkeerexploitatie gedekt moeten worden. Met de vaststelling van de parkeernota doorgevoerde tariefsstijging in 2 jaar van in totaal 20% worden extra middelen gegenereerd. Toch zullen, als de regiotram en de zuidelijke ringweg worden gerealiseerd, toenemende risico's in de parkeerinkomsten voor het parkeerbedrijf kunnen ontstaan. Op dit moment is uiteraard nog niet concreet in te schatten wat de werkzaamheden aan deze projecten betekent voor de bereikbaarheid van de stad en daarmee indirect ook voor de opbrengsten van het parkeerbedrijf op zowel de straat als de parkeergarages.</p>
Risico	4,5 miljoen euro structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Al jaren in P&C producten
Actie	Wordt jaarlijks uitgewerkt in de rapportage Parkeerbedrijf

Lening Euroborg

Programma	Economie en werkgelegenheid
Omschrijving	De Euroborg NV heeft één huurder, waardoor het risico bestaat dat de Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen.
Risico	10,7 miljoen euro
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2006.
Actie	Niet van toepassing.

Verkeers- & Vervoersprojecten

Programma	Verkeer
Omschrijving	Voor de projecten verkeer en vervoer (zie staat V) wordt de omvang van de niet voorziene risico's in de exploitatie berekend aan de hand van de investeringen. De totale omvang van de niet voorziene risico's is gekwantificeerd op 6,1 miljoen euro.
Risico	6,1 miljoen euro.
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Al jaren in P&C producten
Actie	Beheersmaatregelen binnen de projecten. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.

Bezwaarprocedures Bouwleges / onttrekkingsvergunning

Programma	Wonen
Omschrijving	Er lopen negen bezwaarprocedures over de hoogte van de bouwleges en twee over onttrekkingsvergunningen. Het gedingbedrag in deze procedures is 4,1 miljoen euro. Op zoek naar een oplossing worden gesprekken gevoerd tussen gemeente en de bezwaarmakers. Voor een deel van de procedures lopen die gesprekken nog en een deel ligt al bij de rechtbank. Het risico bestaat dat de rechter de legesaanslagen vernietigt en terugbrengt tot nihil.
Risico	4,1 miljoen euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2008
Actie	Inzet Stadsadvocaat t.b.v. verweer in procedures

Juridisch geschil verdragingskosten bouw Parkeergarage Damsterdiep

Programma	Verkeer
Omschrijving	Tijdens de bouw van parkeergarage Damsterdiep is als gevolg van verzakkingen verdraging ontstaan. De aannemer en de Gemeente verschillen van mening wie voor de financiële schade verantwoordelijk is. De eis omvat een schadeloosstelling van 3,4 miljoen euro.
Risico	3,4 miljoen euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2010
Actie	De arbitrage heeft vlak voor het zomerreces plaatsgevonden. De verwachting is dat later dit jaar de uitspraak plaatsvindt en mogelijk nieuw overleg over de afhandeling.

Groot onderhoud en vervangingen

Programma	Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
Omschrijving	De komende jaren is een groot aantal voorzieningen in de openbare ruimte aan vervanging toe. Of omdat de kosten voor onderhoud in de eindfase te hoog worden, of omdat de voorziening echt 'op' is. De onderhoudsbudgetten zijn ontoereikend om deze vervangingsinvesteringen te kunnen plegen. Daarnaast constateren we knelpunten en risico's op het gebied van groot onderhoud. De afgelopen jaren zijn deze knelpunten en

risico's afzonderlijk beschreven in de risicoparagraaf. Wij hebben dit nu geïntegreerd tot één risico groot onderhoud en vervangingen. Dit past in onze doelstelling om alle maatregelen op het gebied van groot onderhoud en vervangingen de komende jaren integraal inzichtelijk te maken en af te wegen. Het betreft de volgende risico's en knelpunten:

Kabels openbare verlichting: Er is geconstateerd dat het Openbaar Verlichting (OVL)-net op een leeftijd komt dat de technische levensduur 'op' is. Onderhoud is niet meer genoeg; de verouderde, technisch versleten elektriciteitskabels moeten vervangen worden. De toename van het aantal storingen, verergerd door de strenge winters heeft duidelijk gemaakt dat de problemen met de oude kabels snel toenemen. Voor de vervanging van alle kabels openbare verlichting is naar verwachting een bedrag van 10 mln euro benodigd.

Houten bruggen: De kwaliteit van de houten bruggen loopt snel terug. Er zijn de laatste jaren al diverse houten bruggen aangepakt, ze zijn vervangen door stalen bruggen en/of extra gerepareerd en geconserveerd. Ook voor de komende jaren blijft dit een punt van aandacht.

Beweegbare bruggen: De komende jaren moeten van veel beweegbare bruggen onderdelen worden vervangen. Daarnaast ontstaan bij landhoofden van vier oude bruggen (Vissersbrug, Maagdenbrug, Trompbrug en Sint Jansbrug) problemen door verkeersbelasting. Om te voorkomen dat deze bruggen vast komen te zitten, is de komende jaren vervanging van de landhoofden nodig.

Oeverbeschoeiing: Voor de kademuren en beschoeiingen wordt op basis van een risico-analyse al enige jaren gewerkt aan de aanpak van de grootste knelpunten. In de raadsvergadering van 31 januari 2007 is het voorstel "aanpak onderhoud oeverbeschoeiingen" vastgesteld. Uit de oorspronkelijke analyse resteren nog enkele locaties. Daarnaast hebben zich in de afgelopen jaren nieuwe slechte locaties aangediend. In dit risico is ook de kadeophoging, ten behoeve van meer waterberging, opgenomen.

Verharding: Asfaltconstructies kunnen lang mee als tijdig nieuwe deklagen worden aangebracht. We kunnen echter niet onbeperkt een nieuwe deklaag aanbrengen. Na circa 50 jaar is de totale constructie 'op' en is vervanging aan de orde. Ten tweede is in het verleden geen fundering aangebracht bij de aanleg van veel wegen. Met de huidige verkeersbelasting leidt dat tot verzakkingen en daarmee kosten voor herstel. Bij groot onderhoud moet nu een fundering meegenomen worden. Zeker als er werkzaamheden in de grond zijn geweest, zoals vervanging van de riolering of nutsvoorzieningen. Ook zien we de boomwortelproblematiek terugkeren. Tot slot lopen we in de toekomst tegen hoge kosten aan voor geluidsreducerend asfalt omdat de levensduur korter is in vergelijking met gewoon asfalt. Er is een reserve gevormd om de meerkosten eenmalig op te vervangen.

Tunnels en viaducten: Er is groot onderhoud noodzakelijk aan de Parkweg- en Emmaviaduct. Tot het tijdstip van vervanging zullen herstelmaatregelen moeten worden getroffen. Voor deze herstelmaatregelen is de komende 4 jaar jaarlijks 0,1 miljoen euro beschikbaar gesteld uit middelen nieuw beleid.

Speelvoorzieningen: Er zijn de afgelopen jaren veel nieuwe speeltoestellen

	geplaatst en ondergronden zijn veiliger gemaakt. De aanlegkosten werden vaak betaald uit extra budgetten zoals NLA- gelden en Stadsdeelbudgetten. De komende jaren dienen de eerste vervangingen zich aan. Het onderhoudsbudget is daar niet op berekend.
Risico	4,5 miljoen euro structureel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Tussentijdse Rapportage 2001-II
Actie	In de begroting 2012 wordt 1,3 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld. Het jaarlijkse tekort bedroeg gemiddeld 5,8 miljoen euro per jaar. Er resteert dus een risico van 4,5 miljoen euro per jaar.

Kadeophoging

Programma	Onderhoud en beheer v/d openbare ruimte
Omschrijving	Om te kunnen voldoen aan de veiligheidsnormen van het provinciale Omgevingsplan (POP) heeft het Algemeen Bestuur van het waterschap Hunze en Aa's besloten tot het ophogen van (grond-)kaden in haar stroomgebied. Een aantal van deze harde en zachte kaden vallen binnen de grenzen van de gemeente Groningen, van een deel daarvan is de gemeente kadastraal eigenaar. Van deze categorie (eigendom) geldt dat de gemeente de plicht heeft de kades in "goede conditie" te houden. In 2010 heeft waterschap Noorderzijlvest laten weten ook de kaden in haar stroomgebied op te gaan hogen.
Risico	160 duizend euro
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Tussentijdse Rapportage 2005-II
Actie	Een gemeentelijke projectleider is aangesteld om via samenloop van werkzaamheden tussen gemeente en de waterschappen kosten te reduceren en een mogelijke claim voor de component achterstallig onderhoud te voorkomen. Inmiddels wordt de ophoging fasegewijs uitgevoerd door de waterschappen. Pas als de werkzaamheden zijn voltooid, wordt duidelijk in welke mate de gemeente in het kader van achterstallig onderhoud moet bijgedragen aan de ophoging van de kades. De gemeentelijke bijdrage zal maximaal 300 duizend euro per waterschap bedragen. De kans op de maximale bijdragen schatten wij laag in. Vandaar dat het financiële risico is berekend op 80 duizend euro per waterschap.

Achterstallig beheer Herewegspoorviaduct

Programma	Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
Omschrijving	De staat van onderhoud van het Herewegspoorviaduct gaat achteruit. In 2001 heeft het college van B&W besloten te wachten met herstelmaatregelen aan het Herewegspoorviaduct tot de ontwikkelingen rondom het stationsgebied en de Glaudélocatie duidelijk werden. Sindsdien vindt regelmatige inspectie van het viaduct plaats. In 2007 zijn bij dit viaduct diverse maatregelen genomen om verdere schade door afbreuk te voorkomen. In 2010 is er opnieuw een inspectie uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de indicatieve kosten voor het vervangen van de viaduct tussen de 10 en 15 miljoen euro bedragen. Tot het tijdstip van vervanging zullen herstelmaatregelen moeten worden getroffen. Voor deze herstelmaatregelen is de komende 4 jaar jaarlijks 0,1 miljoen euro beschikbaar gesteld uit

	middelen nieuw beleid. Op de Herewegspoorviaduct zijn naar aanleiding van inspecties noodzakelijke veiligheidsmaatregelen getroffen.
Risico	5,0 miljoen
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	1998
Actie	De ontwikkelingen van de technische staat van het kunstwerk wordt nauwlettend gevolgd. Hierover is in 2010 nader gerapporteerd. In 2011 zal een plan worden opgesteld voor de vervanging van de viaduct. Daarnaast stellen we 10 miljoen euro uit de risicobuffer 2014 beschikbaar voor het Herewegspoorviaduct.

Zuidelijke Ringweg

Programma	Vestigingsklimaat / Verkeer en vervoer
Omschrijving	De Zuidelijke Ringweg verkeert in de planfase. Gewerkt is aan een Kennisgeving waarin het tracé is weergegeven. In 2010 is de projectorganisatie verder voorbereid. De Zuidelijke Ringweg wordt gefinancierd met middelen van het Rijk. Het taakstellend budget is onvoldoende voor de realisatie van de voorkeursvariant, een verdiept liggende tunnelbak met tunneldeksels. In de BVO is vastgelegd hoe de ambitie en het beschikbare budget in overeenstemming met elkaar kunnen worden gebracht. De effecten van risico's zijn niet goed in te schatten. Risico's zijn bijvoorbeeld veiligheid bij verdiepte ligging en vertraging door beroepsprocedures. Onduidelijk is waar de grens ligt in de risico's voor het Rijk m.b.t. dit project en waar de risico's voor de gemeente beginnen. Binnen de organisatie moet tijd vrijgemaakt worden voor begeleiding, bestuurlijke advisering, toetsing en control op het project. Voor de kosten hiervan is geen dekking. Tijdens de aanpak van de zuidelijke ringweg is de stad minder goed bereikbaar. De effecten hiervan zijn op dit moment niet in te schatten. Mogelijke effecten voor het parkeerbedrijf (lagere inkomsten van 1,5 miljoen euro) zijn meegenomen in het risico voor het Parkeerbedrijf.
Risico	PM
Kans	PM
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2010
Actie	In de projectorganisatie wordt verder aan de invulling van het project gewerkt, waarbij de aard en omvang van de risico's duidelijk zullen worden. Een beheersmaatregel is het helder krijgen welke risico's Rijksrisico's zijn en welke gemeentelijke risico's. Een taskforce bereikbaarheid richt zich op maatregelen om de stad zo goed mogelijk bereikbaar te houden.

Regiotram

Programma	Vestigingsklimaat / Verkeer en vervoer/Openbaar vervoer
Omschrijving	De Regiotram verkeert in de planfase. Er zijn veel onzekerheden, de kwantificering van de risico's is lastig weer te geven, vandaar dat gewerkt wordt met bandbreedte's. Er zijn risico's die overgedragen worden aan de opdrachtnemer. De risico's die niet worden overgedragen aan de opdrachtnemer hebben betrekking op bouwplanningsrisico's, excessieve restrisico's, en exploitatierisico's gedurende de eerste vijf jaar van de exploitatie (als de tram stilstaat is dat in de eerste vijf jaar voor rekening van gemeente en provincie). In de dekking van het project zitten risico's van

realiseren van aanbestedingsvoordeel van 25 miljoen en aanvullende bijdrage van de Regiovisie. Dit kan leiden tot een noodzakelijke extra gemeentelijke bijdrage van 10 miljoen. Ten laste van de gemeente komen de specifieke (juridische) risico's; dit zijn niet aan het consortium toe te rekenen meerkosten (bijvoorbeeld door vertraging in de uitvoering ten gevolge van overmachtsituaties). De aanname van een budgettair neutrale exploitatie van de Regiotram wordt getoetst en zo nodig geactualiseerd. Het is nog niet duidelijk of en welk risico daar uit voortkomt.

Onvoorziene omstandigheden, zoals nader stedenbouwkundige eisen, aanvullende verkeerskundige aanpassingen en rioleringswerkzaamheden moeten worden opgevangen via versoberingen. Zolang er geen onomkeerbare besluiten zijn genomen, is er 'in theorie' nu nog geen sprake van een financieel risico, anders dan afboeking van de gemaakte plankosten omdat nog bijsturing mogelijk is.

Binnen de organisatie moet tijd vrijgemaakt worden voor begeleiding, bestuurlijke advisering, toetsing en control op het project. Voor de kosten hiervan is geen dekking.

Risico	bandbreedte 20 tot 40 miljoen
Kans	Kans van optreden projectrisico: 50%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2010
Actie	In de projectorganisatie wordt verder aan de invulling van het project gewerkt, waarbij de aard en omvang van de risico's duidelijker zullen worden. Een groot deel van de risico's worden bij de opdrachtnemer neergelegd. Hiervoor betalen we een premie. Bij de start van het project geven we aan hoe we met de resterende risico's omgaan. Hierover maken we ook afspraken met de provincie.

TCN/SIG

Programma	Economie en werkgelegenheid
Omschrijving	<p>Begin 2005 is SIG Real Estate verzelfstandigd. Destijds heeft de Stichting Industrie en Handelsgebouwen (SIG) met de kopende partij TCN een verkoopsom afgesproken van 19 miljoen euro, die onder aftrek van kosten ten goede van de gemeente komt. Hiervan is in 2005 17 miljoen uitbetaald, waarvan de stichting 16,5 miljoen euro heeft doorbetaald aan de gemeente. Afgesproken is dat het resterende bedrag van 2 miljoen euro voor 1 miljoen euro zou worden betaald op 19 januari 2008 en op 19 januari 2009 nogmaals 1 miljoen euro. Conform afspraak heeft in 2008 de eerste betaling plaatsgevonden. Dit bedrag is overgemaakt op een escrow rekening bij de notaris. In verband met afgegeven garanties tot een bedrag van 1,9 miljoen euro zal dit bedrag op 19 januari 2012 vrijvallen. De tweede termijn van 1 miljoen euro is op 19 januari 2009 echter niet betaald door TCN, omdat zij onvoldoende liquide middelen beschikbaar hadden. Hierna heeft het stichtingsbestuur een overeenkomst met TCN gesloten, waarbij dit bedrag uiterlijk op 31 december 2010 zou worden overgemaakt met de afspraak dat TCN 5% rente zou vergoeden. Betaling heeft echter opnieuw niet plaatsgevonden. Met de voorzitter van de stichting SIG is afgesproken dat de gemeente rechtstreeks in overleg zou treden met de directie van TCN om zo mogelijk tot een oplossing te komen.</p> <p>Naast het bedrag dat de stichting SIG nog tegoed heeft van TCN, heeft TCN/SIG Real Estate nog een achtergestelde lening bij de gemeente van 4,5 miljoen euro en een rekeningcourant met een saldo van 1,8 miljoen euro. In</p>

	2011 zal TCN/SIG van de achtergestelde lening 2,25 miljoen euro moeten aflossen. Het grootste deel van dit bedrag moet eind oktober 2011 worden betaald. Op dit moment is het onzeker of TCN/SIG aan haar aflossingsverplichtingen kan voldoen. Het risico doet zich voor met een kans van 50% en een omvang van 7,3 miljoen euro. De totale omvang bestaat uit 1 miljoen euro verkoopopbrengst, 4,5 miljoen euro achtergestelde lening en 1,8 miljoen euro rekeningcourant.
Risico	7,3 miljoen euro incidenteel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2012
Actie	Met TCN/SIG worden afspraken gemaakt over aflossing in de toekomst.

SOZAWE

Risico	Financiering uitvoering Wet BUIG
Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	Op grond van de op 1 januari 2004 van kracht geworden Wet werk en bijstand (Wwb) loopt de gemeente een eigen risico op de bijstandsuitgaven. De Raad heeft bij de vaststelling van de jaarrekening 2004 aangegeven dat het risico voor één jaar moet worden afgedekt. Met ingang van 1 januari 2010 is de Wwb met de Ioaw, Ioaz, Wwik en een deel van de Bbz opgegaan in de Wet BUIG (wet bundeling inkomensvoorzieningen gemeenten). Daardoor is het het budget waaraan het risicobedrag is gerelateerd toegenomen. Het totale budget van de Wet BUIG voor 2012 bedraagt circa 122 miljoen euro. In 2009 is vastgesteld dat de gemeente Groningen een structureel nadeel ondervindt van verdeelstoornissen in het door de rijksoverheid gehanteerde zogeheten 'objectieve verdeelmodel'. Ter compensatie daarvan kregen we over 2009-2011 van de rijksoverheid ieder jaar een "Meerjarig aanvullende uitkering: MAU". De gemeente Groningen komt in de periode 2012-2014 niet in aanmerking voor een nieuwe MAU. Dit betekent dat de gemeente in deze jaren een eigen risico loopt. Omdat het begrote nadeel in 2012 reeds is gedekt in de begroting, nemen we voor de risicokwantificering een deel van het ongedekte risico mee. Dit betekent dat het (gemiddelde) risico vanaf 2012 4,33 miljoen euro bedraagt.
Risico	4,33 miljoen euro structureel
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	November 2003
Actie	In het Collegeprogramma hebben wij aangegeven resultaten over de uitvoering van WWB/BUIG toe te voegen aan de reserve, tot een nader te bepalen maximum. Het maximum bepalen we overeenkomstig de systematiek bij het weerstandsvermogen. Omdat het een structureel risico is, nemen we het risico twee keer mee en houden we rekening met de kans van optreden. Gelet op dit risicoprofiel is een reserve van circa 8,65 miljoen euro noodzakelijk.

Risico	Incidentele financiering van structurele lasten
Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	Bij de dienst SOZAWE dekken we een deel van de structurele lasten met incidentele middelen. De structurele lasten worden meerjarig gedekt uit het

	Participatiebudget. Voor declaratie uit dat budget moeten wij de voorgeschreven criteria toepassen. Als achteraf blijkt dat wij dat niet op de juiste manier hebben gedaan, kan dat leiden tot terugvordering door de rijksoverheid. De omvang van dit risico bouwen wij af. Begin 2012 gaat het, verspreid door de dienst SOZAWE, om nog ongeveer 70 fte. Samen met hun overheadkosten kosten die ruim 5 miljoen euro. Eind 2012 zal dat zijn teruggelopen naar circa 50 fte. Samen nog bijna 4 miljoen euro. Wij verwachten op een klein deel daarvan in een bandbreedte van 250 duizend tot 1 miljoen euro het genoemde risico te lopen. Het geschatte risico bedraagt 325 duizend euro en dat risico achten wij klein (25%).
Risico	325 duizend euro
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	November 2001
Actie	Wij streven ernaar om de kosten van klantmanagers met dekking uit het Participatiebudget te minimaliseren. Deze actie loopt al. Wij achter verdere actie nu niet nodig.

Risico	Lokaal inkomensbeleid
Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	<p>Het kabinet heeft in het regeerakkoord vastgelegd dat het lokale inkomensbeleid genormeerd gaat worden op 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. De hierop gebaseerde macrokorting van 40 miljoen euro wordt verrekend met het gemeentefonds. Voor de uitvoering minimeleid van de gemeente Groningen betekent dit dat 987 duizend euro minder te besteden is. Deze korting moet in principe geëffectueerd worden binnen de regelingen waarbij de normering nu nog boven de 110% ligt. Het betreft ondermeer de regelingen ouderbijdrage schoolfonds, de pc-regeling voor kinderen, de witgoedregeling, de collectieve zorgverzekering en de Stadspas. Gezien de beperkte middelen die voor bovengenoemde regelingen zijn uitgetrokken verwachten wij dat slechts een zeer beperkt deel van de korting kan worden opgevangen binnen de genoemde regelingen.</p> <p>Het tekort van 1,22 wordt deels opgevangen door het beschikbaar stellen van extra beleidsgeld van 333 duizend euro.</p> <p>Wij zullen de mogelijkheden onderzoeken om dit tekort terug te brengen. We rapporteren hierover bij de Voortgangsrapportage 1 van 2012.</p> <p>Het risico bestaat dat we het tekort niet (geheel) kunnen oplossen.</p>
Risico	654 duizend euro structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2012
Actie	Monitoren ontwikkelingen en politieke keuzes voorbereiden

Ontwikkelingen

DIA

Ontwikkeling	Voornemen schrappen leges bij vermissing
Programma	Overig/Burgerzaken
Omschrijving	De staatssecretaris van BZK wil (afhankelijk van de situatie) een eind maken aan het in rekening brengen van vermissingsleges. Burgers die buiten hun schuld hun paspoort of ID-kaart kwijtraken, zijn daar straks geen extra kosten meer voor verschuldigd. Wel wil de staatssecretaris nog bezien wie hiervoor in aanmerking komen. Aan burgers de door slordigheden hun identiteitsbewijs verliezen, zou nog wel een vergoeding kunnen worden gevraagd.

Ontwikkeling	Registratie niet ingezetenen
Programma	Overig/Burgerzaken
Omschrijving	<p>De Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) is aangewezen als basisadministratie van in Nederland gevestigde natuurlijke personen. Er bestaat behoefte aan een soortgelijke registratie voor niet-ingezetenen; dit zijn natuurlijke personen die niet of slechts voor korte tijd in Nederland zijn gevestigd, maar wel meerdere relaties met Nederlandse overheidsinstellingen onderhouden.</p> <p>Bij registratie in het register van niet-ingezetenen (RNI) krijgen niet-ingezetenen een burgerservicenummer (BSN). Hiermee ontstaat, in combinatie met de GBA, een sluitend stelsel van registratie van natuurlijke personen. Als één van de zestien vestigingsplaatsten (conform inrichting RBD) in Nederland wordt aan de gemeente Groningen gedacht waar een loketfunctie kan worden ingericht. Het gehele project RNI is eind 2009 opnieuw ingericht.</p> <p>De projectleider RNI zal nu eveneens participeren in het programmateam modernisering GBA omdat RNI en GBA nu eenmaal samen straks de basisregistratie personen vormen. De invoering wordt eind 2011 verwacht.</p>

Hulpverleningsdienst

	Regionalisering brandweer
Programma	Veiligheid
Deelprogramma	Fysieke veiligheid
Omschrijving	Door de Tweede Kamer is een motie aangenomen die regionalisering van de brandweer verplicht stelt. De brandweer van de stad Groningen wordt onderdeel van een regionaal brandweerkorps onder eenhoofdige leiding. In regionaal verband is besloten een projectorganisatie te starten om te kijken hoe aan dit besluit invulling gegeven gaat worden. Het bestuurlijk besluit over de wijze waarop deze regionalisering zal worden ingevuld wordt in de loop van 2012 verwacht. De transitiefase zal naar verwachting gepaard gaan met frictiekosten die wij nu nog niet kunnen inschatten.

OCSW

Overheveling taken jeugdzorg van provincie naar gemeenten	
Programma	Onderwijs en jeugd
Deelprogramma	Opvoedkracht
Omschrijving	In het regeerakkoord is afgesproken dat gemeenten meer verantwoordelijkheden krijgen op het gebied van de jeugdzorg. Naar verwachting zal dat de activiteiten binnen de jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (uitgevoerd in regionaal verband) gaan raken. Het is nog niet duidelijk op wat voor manier.

SOZAWE

Ontwikkeling	Wetsvoorstel “Wwb-2012”
Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	<p>Het kabinet heeft haar beleidsvoornemen tot ombouw van de sociale zekerheid vertaald in een wetsvoorstel “Wwb-2012”. Dat wetsvoorstel is toegezonden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De rijksoverheid streeft er naar dat die wet op 1 januari 2012 ingaat. In de wet worden ingrijpende voorstellen gedaan die van invloed zijn op het inkomen van onze klanten.</p> <p>Het macrobudget voor de uitkeringsmiddelen BUIG en bijzondere bijstand wordt verlaagd. De gevolgen daarvan voor de gemeente Groningen hebben wij al verwerkt in deze begroting.</p> <p>Door de invoering van deze wet zullen wij in de 1e helft van 2012 ons Wwb klantenbestand versneld moeten doorlichten. Dat zorgt voor incidenteel extra bedrijfsvoeringskosten – vooral van klantmanagement. Die extra kosten worden niet door de rijksoverheid vergoed. Integendeel: de regering is van plan de vergoeding voor de bedrijfsvoeringskosten structureel te verlagen. Dat betekent dat we een alternatieve dekking van kosten van klantmanagement moeten vinden.</p>

Ontwikkeling	Bezuinigingen UWV Werkbedrijf
Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	<p>Onze samenwerkingspartner UWV Werkbedrijf moet in de huidige kabinetsperiode het met fors minder budget doen. Bovendien moet het UWV Werkbedrijf stevig gaan bezuinigen als gevolg van een aantal specifieke beleidsmaatregelen van de rijksoverheid: zoals de bezuinigingen op bemiddeling en het verdwijnen van het re-integratiebudget WW.</p> <p>De bezuinigingen bij het UWV Werkbedrijf kunnen gevolgen hebben voor de doorstroom van WW naar Wwb (waardoor de uitgaven voor de Wet BUIG gaan toenemen), en voor het aantal m² dat het UWV Werkbedrijf huurt in de gebouwen van SOZAWE (en dat heeft dan invloed op de dekking van onze bedrijfsvoeringskosten).</p>

4. BIJLAGEN

BIJLAGE 1: UITGANGSPUNTEN VAN ONS COLLEGEPROGRAMMA

BIJLAGE 2: BELEIDSMATIGE EN FINANCIËLE CONSEQUENTIES BIJ HET
EVENTUEEL STOPZETTEN VAN GROTE PROJECTEN

BIJLAGE 3: INZET VEILIGHEIDGELDEN VOOR 2012

BIJLAGE 4: EXTRA BELEIDSMIDDELEN

BIJLAGE 1: UITGANGSPUNTEN VAN ONS COLLEGEPROGRAMMA.

Aantrekkelijke stad

We willen de aantrekkingskracht van de stad behouden en versterken. Hoe meer we te bieden hebben hoe beter de voorwaarden voor economische, sociale en culturele vitaliteit. Wij gaan daarom door met de voorbereiding en uitvoering van een aantal grote projecten. De Tram, het Forum, de Zuidelijke ringweg, Meerstad, afronding Europapark/Kempkensberg. Wij willen deze projecten financieel zeker stellen en de risico's die daarbij optreden beheersen.

Met het programma G-kracht versterken we onze economische positie en bevorderen we werkgelegenheid in de stad.

Duurzame stad

We geven duurzaamheid een prominente plek in ons beleid. We willen dat Groningen zo duurzaam mogelijk wordt en doet. Duurzaamheid raakt alle beleidsterreinen. Bij alle toekomstige stedelijke ontwikkelingen is duurzaamheid het uitgangspunt. Zo werken we ook aan een duurzamere wereld.

Solidaire stad, waarin iedereen mee doet

We willen dat iedereen mee blijft doen. Ook in tijden van bezuinigingen. Pijnlijke keuzes zijn onontkoombaar, maar de gevolgen ervan mogen nooit eenzijdig bij bepaalde groepen terecht komen; solidariteit is ons uitgangspunt. Vooral als het gaat om stadjes in een zwakkere positie. Groningen is en blijft een sociale stad.

Betrokken stad

We willen dat mensen zich betrokken voelen. Betrokken bij elkaar, bij de buurt, bij de stad. We willen mensen meer daadwerkelijke zeggenschap geven over hun leefomgeving en wat er verder in de stad gebeurt. Dit leidt ertoe dat mensen zich niet onverschillig afwenden, maar zich juist meer betrokken zullen voelen.

Efficiënte stad

Ons vijfde uitgangspunt is dat we efficiënter moeten werken. Dat is extra belangrijk nu we het met minder geld moeten gaan doen. We willen goedkoper, maar nadrukkelijk ook beter werken (meer gericht op burgers en ondernemers). Het huidige dienstmodel staat deze ambities deels in de weg. Een meer op de burger gerichte organisatievorm is noodzakelijk

BIJLAGE 2: BELEIDSMATIGE EN FINANCIËLE CONSEQUENTIES BIJ HET EVENTUEEL STOPZETTEN VAN GROTE PROJECTEN

Bij het voorjaarsdebat op 29 juni 2011 heeft u gevraagd inzicht te geven in de effecten van het stopzetten van de grote projecten Regiotram, Grote Markt / Groninger Forum, Meerstad en Zuidelijke Ringweg. In deze brief geven we hierop een toelichting.

RegioTram

De komende jaren verwachten we een groei van de mobiliteit door de steeds sterkere concentratie van voorzieningen en werkgelegenheid in de stad. Hierdoor wordt de stad Groningen minder goed bereikbaar. In de compacte stad loopt het autoverkeer vast en het openbaar vervoer kan de vraag in de spits niet aan. In 2020 zijn naar verwachting twee keer zoveel OV-reizigers dan op dit moment¹. Dit kan niet met het huidige OV-netwerk worden opgevangen, zonder toenemende reistijden en een toenemend exploitatietekort. Dat betekent dat we maatregelen moeten nemen voor zowel auto, als voor het openbaar vervoer. We verwachten dat het raamwerk RegioRail het groeiende aanbod van OV-reizigers kan opvangen.

Stoppen met de RegioTram betekent dat de bereikbaarheid en leefbaarheid in de stad verslechtert. Het bestaande busverkeer in de stad wordt steeds langzamer door toenemende drukte in de stad (ook door bussen zelf). De inzet van bussen in plaats van trams betekent relatief minder reizigers in het openbaar vervoer en meer autogebruik. Hierdoor neemt de verkeersdruk in de stad toe, waardoor bereikbaarheid afneemt. Dit is slecht voor de economische positie van de stad. Voor de stad betekent de inzet van meer bussen ook meer emissie en geluidhinder. Dit past niet in ons duurzaamheidsbeleid.

Wanneer we stoppen met de RegioTram zullen we andere maatregelen moeten nemen om de stad bereikbaar te houden. In het verleden is gekeken naar andere alternatieven: busknooppuntenmodel en dubbelgelede bussen in plaats van de RegioTram. Deze alternatieven vragen een lagere investering dan voor de RegioTram. De jaarlijkse exploitatiekosten daarentegen zijn weer hoger dan bij de RegioTram.

In het onderstaande overzicht zijn de financiële effecten van de alternatieven op een rij gezet.

	Investeringskosten	Exploitatiekosten in de stad	Index OV passagiers	Exploitatie-effectiviteit ****
Regiotram	€ 307,7 mio	+ € 0,1 mio per jaar	100**	€ 0,55
Busknoop light	€ 147 mio	- € 7,1 mio per jaar	91	€ 0,78
Dubbelgelede bussen	€ 215 mio*	- € 0,4 mio per jaar	99***	€ 0,57
Niets doen in de stad en wel op het regionale spoor	PM o.a. hoofdstation en andere maatregelen i.v.m. groei busverkeer	- € 2,6 mio per jaar	88	€ 0,68

* In dit bedrag zitten niet de extra kosten voor aanpassingen aan het hoofdstation

** ten aanzien van de tram is geen rekening gehouden met een extra X-factor van 30%

*** ten aanzien van dubbel gelede bus is geen rekening gehouden met een extra X-factor van 10%

**** Prijs per vervoerde reiziger voor de overheid (excl. investering)

¹ In de modelberekeningen zijn alleen de harde plannen meegenomen, zo zit een kwart van de uiteindelijk te realiseren woningen in Meerstad in het model. Bijstelling van woningbouwprogramma's speelt slechts een marginale rol in de uitkomsten van het verkeersmodel. Verreweg het grootste deel van de voorspelde groei wordt veroorzaakt door toenemend reisgedrag van bestaande inwoners en werkenden in de regio en door de toenemende concentratie van voorzieningen en werkgelegenheid in de stad.

Financiële effecten stoppen RegioTram

De totale gemeentelijke bijdrage voor het raamwerk RegioRail bedraagt 101 miljoen euro. Daarnaast houden we rekening met een bijdrage van 2,5 miljoen voor investeringen rondom de tramlijnen. Rekening houdend met de inzet van de jaarlijkse inkomsten uit Essent is de dekking van de benodigde middelen rond.

De dekking voor de RegioTram bestaat uit circa 4,6 miljoen euro structureel en bijna 40 miljoen euro incidenteel.

Hiervan moet maximaal 20 miljoen euro² worden gebruikt ter afdekking van de gemaakte plankosten, de afboeking van de boekwaarde van de Glaude locatie en verwervingen. Daarnaast wordt een deel van deze middelen gebruikt voor overige maatregelen die onderdeel zijn van het raamwerk RegioRail³. Dit gaat om circa 19 miljoen euro.

Dekking RegioTram		103 miljoen euro
Af: gemaakte plankosten	<i>20 miljoen euro</i>	
Af: middelen voor overige investeringen Raamwerk Regiorail (station en viersporigheid)	<i>19 miljoen euro</i>	
Beschikbaar bedrag na stopzetten RegioTram		64 miljoen euro

Stopzetten van de RegioTram betekent dus dat er circa 64 miljoen euro vrijvalt. Het is dan ook niet nodig het weerstandsvermogen aan te vullen vanuit de Essent middelen. Voorlopig houden we rekening met een benodigde aanvulling van 14,4 miljoen euro. Deze middelen kunnen dan worden ingezet voor risicoreservering RegioRail en stationsgebied.

Daarbij moet wel opgemerkt worden dat er nog geen middelen beschikbaar zijn voor eventuele alternatieve oplossingen op het gebied van bereikbaarheid. Wanneer alternatieve maatregelen nodig zijn, zal dit ten koste gaan van de middelen die vrijvallen door het stoppen met de RegioTram.

Als de RegioTram niet doorgaat moet rekening worden gehouden met het vervallen van de bijdragen van de provincie (78 miljoen euro) en van de regio Groningen Assen (33 miljoen euro). Daarnaast is het onzeker of we de RSP middelen kunnen behouden. De RSP-middelen dienen voor 2020 te worden ingezet voor bereikbaarheidsprojecten in de stad. Als dit niet lukt, lopen we het risico dat deze terugvloeien naar het Rijk en dat er niet voldoende middelen zijn voor de alternatieven.

Samenvatting financiële effecten

Beschikbaar na stopzetten RegioTram

Investeringsruimte 64 miljoen euro

Onzeker

Inzet middelen Regio 33 miljoen euro
Inzet middelen Provincie 78 miljoen euro
Inzet RSP middelen 117 miljoen euro

Grote Markt / Groninger Forum

Met het project Grote Markt / Groninger Forum willen we de aantrekkingskracht van de binnenstad van Groningen behouden en versterken.

Binnenstadsprojecten hebben een lange doorlooptijd. Nu stopzetten van het project betekent dat de vernieuwing van de Grote Markt en versterking van het stadshart in het komende decennium niet plaatsvindt.

² Hierin zit geen vergoeding aan de consortia bij in, omdat hier, mocht u op dit moment het project stop zetten, nog geen sprake van is.

³ Dit betreft vooral investeringen rondom de viersporigheid Europapark en aanpassingen aan het hoofdstation.

Het project Grote Markt / Groninger Forum draagt op verschillende manieren bij aan de ontwikkeling van de binnenstad. Het niet doorgaan betekent dat deze effecten niet plaatsvinden.

Het is de verwachting dat zonder nieuwe impulsen de bezoekersaantallen aan de binnenstad af zullen nemen. Perspectief op een nieuw investeringsplan voor zowel de Oost- en Noordzijde van de Grote Markt is er op dit moment niet.

Extra bezoekers aan de binnenstad, bestedingen en directe en indirecte werkgelegenheidseffecten blijven uit. Marktpartijen, ontwikkelaars en beleggers zullen zich waarschijnlijk richten op andere binnensteden.

Financiële effecten

Het gemeentelijke aandeel in de totale investering bedraagt 31,25 miljoen euro. Deze wordt gedekt met een structureel budget van 2,3 miljoen euro. Daarnaast is een bedrag van 3,4 miljoen euro gereserveerd voor de fietsenkelder onder het Groninger Forum en is 2,5 miljoen euro beschikbaar voor de exploitatie van het Groninger Forum.

De totale uitgaven, verplichtingen en mogelijke claims tellen op tot 70 miljoen euro. Naar verwachting kunnen we 20 tot 30 miljoen euro terugverdienen met de verkoop van de aangekochte panden.

Daarmee resteert er een af te boeken bedrag van 40 tot 50 miljoen euro.

Bij het stopzetten van het project dienen de beschikbare middelen voor de investering (2,3 miljoen euro structureel) en de fietsenkelder (3,4 miljoen euro incidenteel) te worden ingezet voor het dekken van het af te boeken bedrag. Een deel van de structurele middelen voor de exploitatie van het Groninger Forum dient hier ook voor te worden ingezet⁴. Hiervoor is nog circa 0,5 tot 1,0 miljoen euro nodig. Er resteert dus 1,5-2,0 miljoen aan structurele middelen. Dit vertegenwoordigt een investeringswaarde van 21-28 miljoen euro.

Bij stopzetten van de Grote Markt / Groninger Forum kan de REP bijdrage van 35 miljoen euro anders ingezet worden. In principe blijft deze beschikbaar voor de stad. Over de inzet hiervan zal met provincie overlegd moeten worden. Net als de RSP middelen dienen ook de REP middelen voor 2020 te zijn uitgegeven.

Samenvatting financiële effecten

Beschikbaar na stopzetten Grote Markt / Forum

Investeringsruimte (structurele ruimte is 1,5-2,0 mln) 21-28 miljoen euro

Onzeker

Inzet REP middelen 35 miljoen euro

Meerstad

De stad Groningen blijft groeien. Volgens de actuele prognose groeit Groningen de komende 25 jaar van 190.000 naar 220.000 duizend inwoners. Met Meerstad kunnen we deze groei opvangen. Met Meerstad bieden we een onderscheidende kwaliteit met rust, ruimte, natuur en water op een steenworp afstand van de stad. Daarnaast biedt Meerstad een mogelijkheid tot waterberging in de nabijheid van de stad, waarmee we de risico's ten aanzien van water kunnen opvangen.

⁴ Structurele middelen kunnen niet direct worden ingezet voor het afboeken van een tekort. De structurele middelen voor Grote Markt en Groninger Forum zullen geruild moeten worden voor incidenteel beschikbare middelen.

Financiële effecten

De Grondexploitatie maatschappij heeft een groot deel van de gronden in Meerstad verworven. Wanneer Meerstad wordt stopgezet zal een groot bedrag moeten worden afgeboekt. Het totale verlies komt dan voor rekening van de gemeente Groningen en Slochteren voor respectievelijk 70% en 30%.

De actuele boekwaarde bedraagt op dit moment 340 miljoen euro. We gaan er vanuit dat de gronden tegen agrarische waarde verkocht kunnen worden. Dit leidt tot een opbrengst van 46 miljoen euro. Het totaal af te boeken bedrag komt daarmee op 294 miljoen euro, waarvan 196 miljoen euro (=70%) ten laste van de gemeente Groningen komt.

Momenteel zijn we bezig de grondexploitatie Meerstad te actualiseren.

Samenvatting financiële effecten

Afboeken na stopzetten Meerstad

Aandeel Groningen in af te boeken bedrag	-196 miljoen euro
--	-------------------

Zuidelijke Ringweg

De bereikbaarheid van de stad Groningen en de regio neemt af. Het wordt steeds drukker op de zuidelijke ringweg, en er staan regelmatig files. De vermenging van het doorgaande verkeer met het lokale, regionale verkeer draagt hier aan bij. Ook de kwaliteit van de leefomgeving staat onder druk. De weg vormt een barrière in de stad en is een bron van geluid-, lucht- en visuele hinder. Met het verbeteren van de zuidelijke ringweg, denken we een structurele oplossing te kunnen bieden. Wanneer wordt gestopt met de aanpak van de zuidelijke ringweg, heeft dit effect op de toekomstige bereikbaarheid en zullen de voordelen op het gebied van leefbaarheid zich niet voordoen.

Financiële effecten

Het stopzetten van het project heeft geen directe financiële consequenties voor de stad. Het beschikbare budget voor de zuidelijke ringweg is 624 miljoen euro. Dit budget komt voor 424 uit het RSP, onderdeel concrete bereikbaarheidsprojecten. 200 miljoen euro is opgenomen in het MIRT van het Rijk. Bij het stoppen met de zuidelijke ringweg blijven de middelen voor het RSP gereserveerd. In overleg tussen het rijk en de regio kan het worden aangewend voor andere projecten binnen de scope van het RSP.

Het is onzeker wat er dan met de middelen uit het MIRT gebeurt.

Wanneer we stoppen met de Zuidelijke Ringweg komen onze eigen plankosten ten laste van de gemeente. Tot op dit moment gaat het om circa 1,2 miljoen euro.

Samenvatting financiële effecten

Afboeken gemaakte plankosten gemeente	1,2 miljoen euro
---------------------------------------	------------------

Onzekere financiële effecten stopzetten Zuidelijke Ringweg

Inzet RSP middelen	424 miljoen euro
Inzet Rijksmiddelen MIRT	200 miljoen euro
Totaal	624 miljoen euro

BIJLAGE 3: INZET VEILIGHEIDGELDEN VOOR 2012

Onderwerp	2012
Veilige en leefbare wijken en buurten	
- Stadstoezicht (uitbreiding Boa's) - MD	110.000
- Buurtconciërges – OCSW	70.000
- Buurtbemiddeling – OCSW	45.000
- Wijk- en stratenaanpak – RO/EZ	125.000
- Burgernet – BSD	35.000
- Twaalfde Huis, dagbesteding	37.000
- Schuldhulpverlening/budgetbeheer- OCSW	85.000
- Nazorg veelplegers/ex-gedetineerden – OCSW	200.000
- In stand houden 30 plaatsen gebruikersruimte –OCSW	136.000
Veilig opgroeien	
- Oud en Nieuw –activiteiten	68.000
- Straathoekwerk – OCSW	271.000
- Aanpak jeugdgroepen – OCSW	20.000
- Halt - OCSW	65.000
Veilig uitgaan en veilige evenementen	
- Cameratoezicht - personeel - BSD	120.000
- Maatregelen veilig uitgaan en evenementen BSD	30.000
- Supportersproject – OCSW	100.000
Veilige thuissituatie	
- Hulpverlening kinderen getuige huiselijk geweld – OCSW	100.000
Prostitutie	
- Toppelzone – OCSW	53.000
- Registratie prostituees –BSD	50.000
Bestrijding mensenhandel	
- Uitvoering aanpak mensenhandel– OCSW	75.000
Openbare orde en veiligheid	
- Rampenbestrijding/ taken gemeentelijke kolom – BSD	20.000
- Veiligheidshuis Groningen	60.000
TOTAAL	1.875.000

BIJLAGE 4: EXTRA BELEIDSMIDDELEN

Correctie continuering extra beleid voorgaande jaren

Extra beleidsmiddelen	Programma	Deelprogramma	2012 (i)	2012 (s)	2013 (i)	2013 (s)	2014 (i)	2014 (s)
Armoedebeleid (gedekt uit rijksbijdrage)	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning	-1.750		-1.750		-1.750	
Cofinancieringsfonds kennisprojecten (2011-2014)	Economie en werkgelegenheid	2.3 Groningen kennisstad	250		-250		-250	
Aanvulling AER (vanuit cofinancieringsfonds)	Overig	13.1 College, raad en overig	250					
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2020	Wonen	8.2 Nieuwbouw	-500		250		250	
Totaal correctie continuering extra beleid voorgaande jaren			-1.750	0	-1.750	0	-1.750	0

Extra beleidsmiddelen 2012-2014

Extra beleidsmiddelen	Programma	Deelprogramma	2012 (i)	2012 (s)	2013 (i)	2013 (s)	2014 (i)	2014 (s)
Frictiekosten SOZAWE	Werk en inkomen	1.5 Overige werk en inkomen	1.387		200		95	
Bedrijfsvoering iederz	Werk en inkomen	1.4 iederz			450		700	
Efficiency UWW	Werk en inkomen	1.5 Overige werk en inkomen	900		500		500	
Formatie concernfinanciën	Bedrijfsvoering	12.2 Personeel	150		150		150	
Organisatie- en cultuurverandering	Bedrijfsvoering	12.1 Innovaties	665					
Wijkcommunicatie	Stadhuis en stadje	11.2 Beleidscommunicatie	50		50		50	
Burgerparticipatie	Stadhuis en stadje	11.2 Beleidscommunicatie	50		50		50	
ICT	Bedrijfsvoering	12.3 Facilitaire dienstverlening		1.700				
Aanvulling weerstandsvermogen (35 miljoen Enexis)	Overig	13.1 College, raad en overig	0					
		9.3 Overig onderhoud en beheer openbare ruimte	652					
Efficiencykorting oprichting RUD	Onderhoud en beheer openbare ruimte							
Wmo	Welzijn, gezondheid en zorg	4.1 Sociale samenhang en participatie	1.700		1.700		1.700	
Kleine verkeersmaatregelen	Verkeer	7.3 Auto	100					
Veilige schoolomgeving	Verkeer	7.5 Verkeersveiligheid	400					
Veiligheidsbeleid	Veiligheid	10.1 Veilige woon- en leefomgeving	1.250		1.250		1.250	
Binnenstadmanagement	Economie en werkgelegenheid	2.2 Binnenstad en toerisme			300		300	
Groot onderhoud	Onderhoud en beheer openbare ruimte	9.1 Kwaliteit van de leefomgeving		1.335				
Woningmarkt	Wonen	8.2 Nieuwbouw	750		750			
Woonschepenhaven	Wonen	8.3 Bestaande woningvoorraad	1.000		4.000			
Parkeerbedrijf	Verkeer	7.4 Parkeren	7.400		1.200		1.400	
Aanvulling reserve grondzaken (Europapark)	Economie en werkgelegenheid	2.1 Ruimte voor bedrijvigheid	6.000					
Iederz WSW	Werk en inkomen	1.4 iederz	3.822		4.000		5.000	
Schuldhulp	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning	70		70		70	
Nieuw armoedebeleid	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning	800					
200 banenplan (tot en met 2014)	Werk en inkomen	1.1 Werk en activering	500		500		500	
Geweld in afhankelijkheidsrelaties	Welzijn, gezondheid en zorg	4.2 Preventie en zorg	37					
Noodopvang asielzoekers	Welzijn, gezondheid en zorg	4.3 Integratie en emancipatie	265					
Lokaal inkomensbeleid	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning	333		333		333	
O2G2	Jeugd en onderwijs	3.2 Overig jeugd en onderwijs	9.000					
BUIG	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning	6.174					
Taakstelling tarieven (kostenloze huwelijken/begrafenisrechten)	Overig	13.1 College, raad en overig		165				
4e kinderwerktuin	Jeugd en onderwijs	3.1 Integraal jeugdbeleid		150				
Verduurzamen schoolgebouwen	Jeugd en onderwijs	3.1 Integraal jeugdbeleid			1.000		1.000	
Akkoord van Groningen	Economie en werkgelegenheid	2.3 Groningen kennisstad			500		500	
Cultuur	Cultuur	6.3 Overig cultuur			1.000		1.000	
Techniekwedstude	Jeugd en onderwijs	3.1 Integraal jeugdbeleid	80	0		100		
Suikerunie	Wonen	8.5 Overig wonen	500					
Totaal aanvullende extra beleidsmiddelen 2012			44.035	3.350	18.003	100	14.598	0

Rijksbijdrage bijzondere bijstand

Rijksbijdrage bijzondere bijstand	Programma	Deelprogramma	2012 (i)	2012 (s)	2013 (i)	2013 (s)	2014 (i)	2014 (s)
Bijzondere bijstand	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning		1.750				
Schuldhulp	Werk en inkomen	1.3 Inkomen en inkomensondersteuning		430				
Totaal rijksbijdrage bijzonder bijstand				2.180				

In de risicobuffer grote projecten 2014 (2,5 miljoen euro structureel) reserveren we 10 miljoen euro voor de vervanging van het Herewegspoorviaduct

